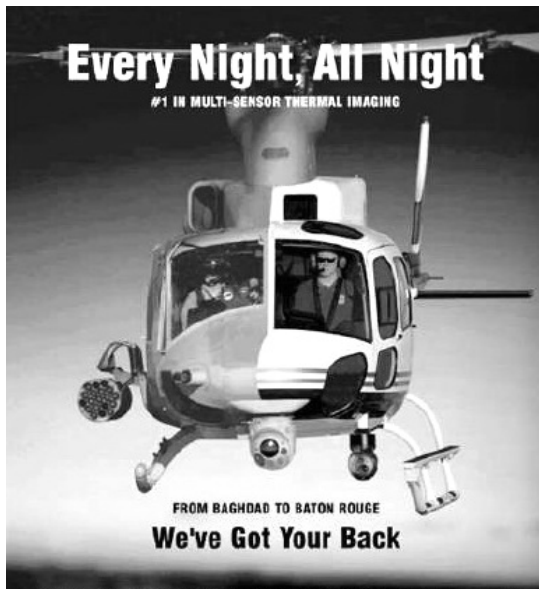

Πηδώντας Ταράτσες μέσα σε Σταυρόνημα: Η Στρατιωτική Διαχείριση της Μητροπολιτικής Ζωής

Σπύρος Τζουανόπουλος

Ο Σπύρος Τζουανόπουλος είναι δικηγόρος και ανεξάρτητος ερευνητής. Το ερευνητικό του ενδιαφέρον εστιάζεται σε ζητήματα φιλοσοφίας δικαίου, ποινικής καταστολής και σύγχρονων μορφών αστικότητας. Συμμετέχει στην Πρωτοβουλία Νομικών για την Ελευθερία.

Στο σπουδαίο του έργο *Cities under Siege*, ο Stephen Graham παραθέτει μια εικόνα-διαφήμιση για υπέρυθρους αισθητήρες ελικοπτέρων [1]. Το σχόλιο της διαφήμισης συνοδεύει την εικόνα ενός κράματος ελικοπτέρου (από τη μια πλευρά στρατιωτικό με ρουκέτες – από την άλλη αστυνομικό με υπέρυθρες κάμερες) και έχει ως εξής: *Από τη Βαγδάτη μέχρι το Μπατόν Ρουζ-σας καλύπτουμε.* Το κοινό σημείο των δύο τύπων είναι ότι ο ουρανός τους φιλοξενεί ελικόπτερα των Η.Π.Α., είτε Στρατού είτε Αστυνομίας. Η εικόνα αποτυπώνει τέλεια το πνεύμα της εποχής μας που σηματοδοτεί μεταξύ άλλων την άρση της διάκρισης στρατού και αστυνομίας, εσωτερικού και εξωτερικού, μάχικου και άμαχου.

Όπως εύστοχα σχολιάζει ο συγγραφέας, οι τρομοκρατικές επιθέσεις σε μητροπόλεις της Δύσης (Νέα Υόρκη, Μαδρίτη, Λονδίνο, κ.λπ.) και οι στρατιωτικές επιχειρήσεις-επιθέσεις σε πόλεις της Ανατολής όπως η Βαγδάτη, Γάζα, Βηρυτό, κ.λπ. καταδεικνύουν αφενός ότι «ο ασύμμετρος πόλεμος είναι όχημα πολιτικής βίας που διαπερνά διεθνικούς χώρους. Περαιτέρω, ο σύγχρονος πόλεμος λαμβάνει χώρα σε σούπερ μάρκετ, συγκροτήματα με ουρανοξύστες, υπόγειες σήραγγες και γειτονιές. Συνεπώς, για πρώτη φορά από τον Μεσαίωνα, οι τοπικές γεωγραφίες των πόλεων και τα συστήματα που τις διασυνδέουν έχουν αρχίσει να κυριαρχούν τη συζήτηση που αφορά τη γεωπολιτική, τον πόλεμο και την ασφάλεια».

Ο Μισέλ Φουκώ κατέγραψε στα μέσα της δεκαετίας του '70 την τάση των ανεπτυγμένων δυτικών κρατών, που διενεργούσαν στρατιωτικές επεμβάσεις ή και κατείχαν εδάφη, να εισάγουν αποικιοκρατικές τεχνολογίες από τις αποικιοκρατούμενες περιοχές στο εσωτερικό τους. Ο στοχαστής ονομάτισε την τάση αυτή ως «φαινόμενο boomerang»:

«Ενώ η αποικιοποίηση, με τις τεχνικές της και τα πολιτικονομικά της όπλα, προφανώς μετέφερε ευρωπαϊκά μοντέλα σε άλλες ηπείρους, είχε επίσης ένα σημαντικό αποτέλεσμα boomerang στους μηχανισμούς εξουσίας της Δύσης. **Μια ολόκληρη σειρά αποικιακών μοντέλων επέστρεψαν στη Δύση, και το**

αποτέλεσμα ήταν πως η τελευταία θα μπορούσε να εφαρμόζει κάτι που προσιδιάζει σε αποικιοποίηση, ή σε μια εσωτερική αποικιοκρατία, στον εαυτό της». [2]

Το φαινόμενο αυτό, η διαπλοκή δηλαδή τεχνικών, τεχνολογιών και αφηγήσεων που χρησιμοποιούνται από τα κράτη της «ανεπτυγμένης Δύσης» στα θέατρα των πολέμων και «επιστρέφουν» στις κατεχόμενες-εμπόλεμες πόλεις με την πορεία των χρόνων έχει ενταθεί και εκτυλίσσεται σε μια περίοδο που οι πόλεις εξαπλώνονται ταχύτατα και, ολοένα και περισσότερο, η ζωή βιώνεται μέσα σε περιβάλλον μητροπολιτικό.

Ο Δεκέμβρης του 2008 ανέδειξε τη χρήση του αστικού πεδίου σαν πολιτικό όπλο και ανάγκασε την εξουσία να αναζητήσει νέες μεθόδους για να ανακτήσει τον έλεγχο επί του εδάφους και επί των υποκειμένων.

Από τον Ιανουάριο του 2009 μέχρι και σήμερα, το ελληνικό κράτος έχει εισαγάγει νέες αστυ-νομικές τεχνολογίες, νέες τεχνικές διαχείρισης της πόλης και των εξεγερτικών γεγονότων. Οι μετασχηματισμοί που θα περιγραφούν παρακάτω δεν αποτελούν ελληνική ιδιαιτερότητα: αποτελούν μάλλον προσαρμογή αυτής στους διεθνείς αντίστοιχους. Η ταχύτητα εκτύλιξης των μετασχηματισμών, η επίκληση της έκτακτης ανάγκης και των *ασύμμετρων απειλών* για τη στρατιωτικοποίηση της αστυνόμησης και τη διεύρυνση του Πανοπτικού και η αθόρυβη υλοποίησή τους ανεξαρτήτως κοινοβουλευτικού προσήμου ή κυβέρνησης, επίσης δεν αποτελεί κάτι το πρωτότυπο. Το μόνο ίσως που θα δώσει μια σουρεαλιστική νότα είναι ότι η ελληνική επικράτεια αποτελεί ταυτόχρονα *μητροπολιτικό πεδίο της Δύσης*, αλλά και *αποικιακό πεδίο μαχών της*.

Από την αρχή πρέπει να γίνει κατανοητό πως η τάση της στρατιωτικοποίησης της μητροπολιτικής ζωής δεν αφορά μόνο τεχνολογία και μιλιταριστικά gadgets. Ασφαλώς, με τη λήξη ενός πολέμου, τόνοι στρατιωτικού υλικού γίνονται «μεταχειρισμένα» προϊόντα προς πώληση, και η στρατιωτική βιομηχανία στοχεύει με το μάρκετινγκ της σε σώματα ασφαλείας ως υποψήφιους αγοραστές

επαναξιοποιώντας το υλικό αυτό. Ένα εργαλείο όμως ξεκομμένο από το σύστημά του είναι παντελώς άχρηστο, ένα ρετρό αντικείμενο. Με τα λόγια του Καστοριάδη, «Το τεχνικό γεγονός δεν είναι δυνατόν να περισταλεί στο τεχνικό αντικείμενο. Το τεχνικό αντικείμενο δεν είναι τίποτα ως τεχνικό αντικείμενο έξω από το τεχνικό σύνολο στο οποίο ανήκει. Αλλά και το ίδιο το τεχνικό σύνολο δεν έχει νόημα έξω από το οικονομικό ή κοινωνικό σύνολο. Είναι η γαλέρα αυτή που καθορίζει τη δουλεία, ή η δουλεία αυτό που καθιστά δυνατή τη γαλέρα». [3]

Τα εργαλεία αυτά δεν θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στις μητροπόλεις αν η χρήση τους δεν συνοδευόταν από κατάλληλες αφηγήσεις, θεσμίσεις και νομιμοποιητική προπαγάνδα. Αυτό που συμβαίνει στο εσωτερικό των δυτικών μητροπόλεων δεν είναι λοιπόν μια απλή τεχνική αναβάθμιση της καταστολής ή η όξυνσή της, αλλά κάτι βαθύτερο: πρόκειται για την αλλαγή του τρόπου ελέγχου των απείθαρχων υποκειμένων στο μητροπολιτικό πεδίο, με την εισαγωγή ενός ολόκληρου πλέγματος οργάνωσης, τεχνικών, αντιλήψεων και γλώσσας από τα αποικιακά πεδία μαχών στις καρδιές των μητροπόλεων.

Η Αθήνα ως πεδίο μάχης

*«Τι διαφορά έχει ο θεός Δίας από την ομάδα ΔΙΑΣ;
Ο θεός Δίας μένει στον Όλυμπο, η ομάδα ΔΙΑΣ στα Έβερεστ»
Παροιμία της Πατησίων*

Τα μέσα της δεκαετίας του '80 βρίσκουν την αστυνομία να διαρρηγνύει τη σχέση της με τον στρατό. Η ανέγερση της ΓΑΔΑ, η απόκτηση ειδικού εξοπλισμού κάθε λογής (μοτοσυκλέτες, εκπαιδευμένα σκυλιά, πυροτεχνουργικά, πληροφοριακή αναβάθμιση των Η/Υ, κ.λπ.) και η ίδρυση εργαστηρίων και εξειδικευμένων κεντρικών υπηρεσιών (Δίωξη Ναρκωτικών, Κρατική, Εγκληματολογικό, κ.λπ.) σηματοδότησαν το πέρασμα από την εποχή του «δρόμου» στην εποχή της επιστημονικής-τεχνικής αντιμετώπισης του εγκλήματος. [4]

Στις αρχές της νέας χιλιετίας, η ελληνική αστυνομία προσπάθησε

να ανταποκριθεί στην αλλαγή του χάρτη της πόλης και στη «νέα αρχιτεκτονική ασφάλειας» με πυλώνες την «καταπολέμηση» της τρομοκρατίας, του οργανωμένου εγκλήματος και της παράνομης μετανάστευσης. Κατά καιρούς, ιδρύονταν ειδικά σώματα για συγκεκριμένα πεδία του μητροπολιτικού (όπως η ομάδα Ζήτα και η βραχύβια ομάδα Σίγμα για τους «κοντράκηδες»), αλλά παρά το ότι υπήρχαν τμήματά της που προσιδίαζαν σε στρατιωτικές μονάδες (ΕΚΑΜ, ΜΑΤ, Τμήμα Τεθωρακισμένων), η μητρόπολη και ο έλεγχός της δεν είχε ιδωθεί ακόμα σαν στρατιωτικό πεδίο μάχης: Η αστυνομία ήταν, ακόμη, ο υπερασπιστής του νοικοκυριού από τους κλέφτες και της νεολαίας από τα ναρκωτικά. [5]

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες επιτάχυναν την προσαρμογή της ΕΛΑΣ στις διεθνείς απαιτήσεις της «**νέας αρχιτεκτονικής ασφάλειας**» που έβαζε στο στόχαστρο το οργανωμένο έγκλημα, την τρομοκρατία και την παράνομη μετανάστευση. Οι ΟΠΚΕ ιδρύθηκαν με υπουργική απόφαση τον Φεβρουάριο του 2001. [6] Αποτελούσαν ομάδες των τεσσάρων, οπλισμένες με υποπολυβόλα και με τζιπάκια και σχεδιάστηκαν να αποτελέσουν τις «ειδικές δυνάμεις» της Ασφάλειας για επιχειρήσεις του ενδιαφέροντός της. Σε ένα άλλο επίπεδο, αυτό της αντιμετώπισης των διαδηλώσεων, τα ΜΑΤ αυξάνονταν σε αριθμό και εξοπλίζονταν ολοένα και περισσότερο, αποτελώντας την κορωνίδα δημόσια έκφραση της κρατικής βίας στη μητρόπολη. Τα ΜΑΤ εξάλλου ήταν το πρώτο σώμα που χρησιμοποίησε χακί διακριτική στολή που απομακρυνόταν από την αστυνομική αισθητική, παραπέμποντας ευθέως σε στρατιωτικό σώμα.

Τα εξεγερτικά γεγονότα του Δεκεμβρίου του 2008 ανέδειξαν τις αδυναμίες μιας αστυνομίας που δεν είχε ακολουθήσει τη μετεξέλιξη της Αθήνας σε μητρόπολη.

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, η κινητή τηλεφωνία και η μητροπολιτική αντικουλτούρα (γήπεδο, χιπ χοπ, κ.λπ.) είχαν διαμορφώσει ένα νέο μητροπολιτικό πεδίο ευελιξίας, διασποράς, ταχύτητας, πολλών γλωσσών και κωδικών που το κράτος συνολικά δεν ήταν σε θέση να αντιληφθεί και να ακολουθήσει, πολλώ δε μάλλον να ελέγξει και να το αστυ-νομεύσει. Η εξέγερση φανέρωσε μια αστυνομία σε πανικό, με ΜΑΤ εξουθενωμένα να τρέχουν σε όλη

την Ελλάδα, Ζητάδες να πυροβολάνε πανικόβλητοι στον αέρα προσπαθώντας να ελέγξουν πλήθη, ΥΜΕΤ να φυλάνε το –ήδη καμμένο– χριστουγεννιάτικο δέντρο και τα ΕΚΑΜ σε ρόλο ΜΑΤ να φυλάνε τα σκαλιά της Βουλής!

Με την ύφεση των εξεγερτικών γεγονότων, άρχισαν εντατικές συζητήσεις στα ανώτατα αστυνομικά κλιμάκια και την πολιτική ηγεσία για το τι μέλλει γενέσθαι. Πολύ εύστοχα επισημαίνει ο Χρήστος Φιλιππίδης ότι η πολιτική που σχεδιάστηκε μετέπειτα είχε άξονα τη θεωρία και την πρακτική της «αντιεξέγερσης» που στόχο έχει να «(ξανα)κερδίσει τις καρδιές και τα μυαλά του πληθυσμού». [7] Ο τότε Υπαρχηγός της ΕΛΑΣ Γιάννης Ραχωβίτσας συνέλαβε την ιδέα μιας αστυνομικής ομάδας με μοτοσυκλέτες που θα επεμβαίνει ταχύτατα και με επιθετικότητα και ο στρατηγός Γιώργος Σταύρακας ανέλαβε να συγκροτήσει τη μονάδα Δύναμης Ελέγχου Ταχείας Αντίδρασης (ΔΕΛΤΑ).

Με δικά του λόγια, «*Η ΔΕΛΤΑ συγκροτήθηκε με απόφαση της πολιτικής εξουσίας σε μια περίοδο που εκτιμήθηκε από την ίδια ότι υπήρχε μεγάλη αναγκαιότητα. Έχοντας χαθεί ο έλεγχος της δημόσιας τάξης, την περίοδο που ακολούθησε τον Δεκέμβριο του '08, αποφασίστηκε η δημιουργία μιας μονάδας που θα ενεργούσε αποκλειστικά και μόνο σε καταστάσεις όπου οι υπόλοιπες αστυνομικές δυνάμεις αδυνατούσαν να ανταποκριθούν. [...] Σε τέτοιου τύπου ειδικές μονάδες τα κριτήρια επιλογής είναι πάντα ιδιαίτερα. Πρέπει να είναι άνθρωποι που δεν φοβούνται τα σκληρά περιστατικά, που διαθέτουν απόθεμα ενέργειας και ψυχής, που είναι πειθαρχημένοι και με σεβασμό. Ο μέσος όρος ηλικίας της ΔΕΛΤΑ ήταν 28 με 30 έτη, οι περισσότεροι είχαν εργαστεί στον ιδιωτικό τομέα στο παρελθόν, ήταν δηλαδή “ψημένοι” στη δουλειά κι όχι άγουρα παιδιά από τη σχολή αστυνομίας, κάτοχοι διπλώματος δικύκλου και είχαν περάσει –κατά τη στρατιωτική τους θητεία– από εκπαίδευση των ειδικών δυνάμεων του ελληνικού στρατού.» [8]*

Οι ομάδες ΔΙΑΣ και ΔΕΛΤΑ (κυρίως η δεύτερη) αποτέλεσαν την πρώτη ουσιαστική ενσωμάτωση στρατιωτικού δόγματος στην αστυνομική λογική.

Ειδικότερα, οι Δέλτα εφάρμοσαν τακτικές hit and run, εφορμώντας με δίκυκλα πάνω σε πλήθη βίαια, προκαλώντας τον πανικό και «εξουδετερώνοντάς» τα. Σχεδόν αποκλειστικός χώρος δράσης τους αποτέλεσαν τα Εξάρχεια: εξάλλου, στην ελληνική δημόσια συζήτηση, το άβατο των Εξαρχείων ήταν (είναι) ένα καθεστώς που για πυκνούς συμβολικούς λόγους έπρεπε να σπάσει. Οι ΔΕΛΤΑ εφάρμοζαν ξαφνικές επιθέσεις και είτε προέβαιναν σε άσκηση κατασταλτικής βίας είτε σε μεμονωμένες συλλήψεις και κατόπιν αποσύρονταν.

Η αιφνιδιαστική και με όρους τρομοκρατίας επέμβαση κατά το δοκούν στη γειτονιά των Εξαρχείων έχει ενδιαφέρουσα ομοιότητα με το δόγμα που εφάρμοσε ο ισραηλινός στρατός μετά τη συμφωνία του Όσλο. Στη συμφωνία αυτή, το Ισραήλ συμφώνησε να αποσυρθεί από πόλεις και χωριά των Παλαιστινίων υπό την επιφύλαξη μιας συνθήκης «εξαίρεσης» που κατοχύρωνε το δικαίωμα, υπό τις κατάλληλες συνθήκες τις οποίες θα όριζε μόνο του, την εισβολή στις γειτονιές αυτές για αναζήτηση υπόπτων και τη μεταγωγή αυτών στο Ισραήλ για ανάκριση και κράτηση. Με τα λόγια του διοικητή του IDF, *«αυτό που χρειάζεται δεν είναι η παρουσία μας εκεί, αλλά να μπορούμε να δρούμε εκεί»*. [9]

Τα διακριτικά των σχολείων, που έχουν περάσει κατά τη στρατιωτική τους θητεία καθώς και τα διάφορα σύμβολα στα κράνη των ΔΕΛΤΑ ήταν ενδείξεις μιας μιλιταριστικής ιδεολογίας της ομάδας. Όσον αφορά την «επάνδρωσή» της, διαπιστώνει κανείς ότι αποτελεί μείγμα «ψημένων» στα ήθη της πόλης και ανθρώπων μεγαλωμένων στην ελληνική επαρχία.

Η Debora Cowen, στο έργο της *National Soldiers and the War on Cities*, περιγράφει το πώς οι επαγγελματικοί Hi-tec στρατοί της Δύσης επανδρώνονται, κατά πλειοψηφία, από ανθρώπους επαρχιακών μικρών πόλεων και χωριών της υπαίθρου [10]. Κατά την Cowen, τα άτομα αυτά εμπορούνται από τις εθνικές αφηγήσεις που παραπέμπουν σε μια βουκολική εδαφική αυθεντικότητα και φυλετική καθαρότητα του παρελθόντος που απειλείται από την κοσμοπολιτική, πολυπολιτισμική και διαφυλετική πραγματικότητα των πόλεων.

Ο τοπικιστικός εθνικισμός και τα οικονομικά κίνητρα καθιστούν τους στρατευμένους προνομιακή «πρώτη ύλη» για την κατασκευή στρατιωτών ή στρατιωτικοποιημένων αστυνομικών, που θα δράσουν στο εσωτερικό των πόλεων αντιμετωπίζοντας το αστικό υποκείμενο ως τον «**Άγριο Άλλο**», αναγνωρίζοντας το αστικό πεδίο ως υπαρξιακά ξένο, απειλητικό και επικίνδυνο, εχθρικό. Στο ίδιο έργο, η Cowen παραπέμπει σε πολλά μιλιταριστικά ιστολόγια με λόγο που αναμιγνύουν τον **επαρχιώτικο πατριωτισμό με αναφορές στην πόλη ως τόπο γενικευμένου εκφυλισμού και παρακμής**. Ένα απλό googling στις αντίστοιχες ελληνικές ιστοσελίδες θα

επιβεβαιώσει αβίαστα τα ίδια συμπεράσματα στα καθ' ημάς.

Στο ελληνικό παράδειγμα, η αναγνώριση του εχθρού ως «Άλλου» σημαδεύτηκε χαρακτηριστικά από το πέρασμα του Νίκου Δένδια την ίδια περίοδο από το υπουργείο Δημοσίας τάξης. Ο περιβόητος κουκουλονόμος [11] προσδιόρισε την κουκούλα ως το διακριτικό γνώρισμα του υποκειμένου που πρέπει να κατασταλεί: εξάλλου, η κάλυψη του προσώπου επιτρέπει τη συλλογική αμφισβήτηση του μονοπωλίου της πληροφορίας και της βίας από πλευράς κράτους και συνεπώς η καταπολέμησή της είναι κρίσιμη.

Επί ημερών Δένδια, η ελληνική αστυνομία έγινε φορέας βαθιάς μιλιταριστικής μετάλλαξης. Η στρατιωτική ορολογία εισήχθη αποφασιστικά και συστηματικά στο λεξιλόγιο του υπουργείου και του δημόσιου λόγου που εξέφερε. Ο όρος *ανομία* χρησιμοποιείτο συχνά ως αναφορά για περιοχές που το μονοπώλιο της εδαφοκυριαρχίας [12] του κράτους τίθετο υπό έμπρακτη αμφισβήτηση από πρακτικές κατοίκων ή άλλων οργανωμένων υποκειμένων (βλ. Εξάρχεια, Σκουριές, Κερατέα). [13] Οι επιχειρήσεις της Αστυνομίας ονοματίζονταν κατά το ειρωνικό πρότυπο των αντίστοιχων στρατιωτικών επιχειρήσεων που σκοπό έχουν να πλήξουν το «ηθικό του αντιπάλου». Χαρακτηριστικό παράδειγμα, η άνευ προηγουμένου επιχείρηση «Ξένιος Ζευς» που οδήγησε στα κρατητήρια εκατοντάδες αλλοδαπούς, τοξικοεξαρτημένους και μικροεγκληματίες και εμπέδωσε το στρατιωτικό δόγμα στην πόλη με την επανεισαγωγή των ΟΠΚΕ στις περιπολίες του κέντρου.

Ο υπουργός είχε σειρά επαφών με τις αστυνομικές αρχές της Νέας Υόρκης και τον πρώην δήμαρχο Ρούντολφ Τζουλιάνι [14]. Οι πρώτες ήταν πρωτοπόρες στην στρατιωτικοποίηση της δομής τους με την ίδρυση των SWAT και της αλλαγής της αντίληψης του ελέγχου της μητρόπολης και ο δεύτερος ο εφαρμοστής της κατασταλτικής λογικής του «σπασμένου παράθυρου» και της μηδενικής ανοχής. Σειρά επαφών έγιναν και με αντιπροσώπους της ισραηλινής αμυντικής βιομηχανίας για αντίστοιχα ζητήματα.

Τον Σεπτέμβριο του 2012, η ΕΛΑΣ υιοθέτησε τακτικές

επικοινωνιακής διαχείρισης του ισραηλινού στρατού χρησιμοποιώντας τα ΕΚΑΜ για την εκκένωση των καταλήψεων ΔΕΛΤΑ, Βίλα Αμαλία, Πατησίων 61 και Σκαραμαγκά και Λέλας Καραγιάννη, βιντεοσκοπώντας τις εφόδους και δημοσιοποιώντας τες σε δικό της κανάλι στην πλατφόρμα youtube. Ακόμα πιο επιθετική και χυδαία, αγγίζοντας τα όρια της ναζιστικής λογικής, υπήρξε η κοινή επιχείρηση Αστυνομίας-ΚΕΕΛΠΝΟ για τον «έλεγχο οίκων ανοχής», που οδήγησε στη σύλληψη 32 οροθετικών και στη δημόσια διαπόμπευσή τους με την προβολή φωτογραφιών και βίντεο ως «δημόσιος κίνδυνος υγείας». [15]

Παράδειγμα, μάλιστα αναβαθμισμένο, στρατιωτικού τύπου διαχείρισης γεγονότος αστικής αναταραχής ήταν αυτό της 6^{ης} Δεκεμβρίου 2014. Στο πλαίσιο αλληλεγγύης στον κρατούμενο απεργό πείνας Νίκο Ρωμανό, ένα μεγάλο πλήθος ανθρώπων διαδήλωσε και, καταλήγοντας στην περιοχή των Εξαρχείων, συγκρούστηκε με τις αστυνομικές δυνάμεις. Οι τελευταίες, κατά την περιγραφή των χειρισμών τους στα ΜΜΕ, χρησιμοποίησαν λόγο που περιγράφει κινήσεις σε πεδίο μάχης, με όρους όπως «προέλαση», «κατάληψη εδάφους», «εναέρια κάλυψη», «εκκαθάριση της περιοχής» κ.α.

Για πρώτη φορά από την κατάργηση της χρήσης τους, χρησιμοποιήθηκαν άρμες ισραηλινής κατασκευής (υδροφόρα αστυνομικά οχήματα), οι οποίες ανέλαβαν να διασπάσουν τα οδοφράγματα και να «φτάσουν στην πλατεία». Είναι ενδιαφέρον ότι υπήρξε η σκέψη της χρήσης ενός σώματος νεαρών αστυνομικών με ενδυμασία παρόμοια με αυτή των διαδηλωτών, σε μεγάλους αριθμούς, που σκοπό είχε να παρεισφρήσει στους συγκρουόμενους διαδηλωτές και να προβεί σε συλλήψεις, κατά τα πρότυπα των *Mista'arvim* [16]. Το εγχείρημα παρ'όλα αυτά θεωρήθηκε επικίνδυνο και οι επιτελείς απέσυραν τους μεταμφιεσμένους αστυνομικούς από το σημείο. [17]

Κυρίαρχη εικόνα στα δελτία ειδήσεων ήταν η εικόνα της υπέρυθρης κάμερας του ελικοπτερού της ΕΛΑΣ που πετούσε πάνω από τα Εξάρχεια και κατέγραφε τις συγκρούσεις και ιδιαίτερα

διαδηλωτές που είχαν ανέβει σε ταρατσες πολυκατοικιών **μέσα σε σταυρόνημα**.

Η δημοσιογραφική φρασεολογία ήταν ενδεικτική: «Αμέσως μόλις έπεσε η πρώτη μολότοφ από ταρατσα χθες στα Εξάρχεια η θερμική κάμερα από το ελικόπτερο της Αστυνομίας αποκάλυψε την ύπαρξη ολόκληρου αερομεταφερόμενου τάγματος αναρχικών πάνω στις κορυφές, δηλαδή στις ταρατσες, αρκετών πολυκατοικιών, σε κεντρικούς δρόμους της περιοχής.[...] αυτοί οι δρόμοι που βρίσκονται δηλαδή γύρω από την πλατεία Εξαρχείων και μέσω αυτών των δρόμων εξελίχθηκε η αστυνομική επιχείρηση για τον περιορισμό των αναρχικών και τελικά, για την εκκαθάριση της περιοχής» [18].

Η μέσωση της εικόνας από το σκόπευτρο της υπέρυθρης κάμερας, απεκδύει ένα άτομο από τα χαρακτηριστικά του, παρουσιάζοντάς το σαν μια σκιά.

Πρόκειται για πολύ γνώριμη εικόνα από εικόνες που αναπαράγονται από πεδία μαχών, εξάλλου το εργαλείο είναι ίδιο. Η ίδια εικόνα, ηλεκτρονική και πολύχρωμη, αναπαράγεται στον κινηματογράφο και στα video games, χωρίς καμία διαφορά. Σε αυτό το θέαμα βίας, το επονομαζόμενο *militainment* (όρος συνδυαστικός του *military* και του *entertainment*), το υποκείμενο καθίσταται φονεύσιμο, ενώ ο θεατής εθίζεται σε μια εύπεπτη βία και αποστασιοποιείται από τον άνθρωπο-φιγούρα που στοχεύεται. Τελικά, ο άνθρωπος-περίγραμμα, ο άνθρωπος-στατιστικό σύνολο, είναι ο ιδεότυπος της κυριαρχίας για το υποκείμενο της μητρόπολης: μια ύπαρξη απογυμνωμένη από τη ζωή, που όταν απο-στρατεύεται από τους μηχανισμούς πειθάρχησης είναι ένας νόμιμος στόχος.

Η στρατιωτικοποίηση της ζωής στη μητρόπολη είναι μια πραγματικότητα για όλες τις δυτικές μητροπόλεις, ενώ στην Αθήνα εκδιπλώνεται με διαφορετικό τρόπο και ένταση. Σίγουρα, όμως, είναι ένα φαινόμενο που συμπληρώνει το ψηφιδωτό των μεταλλαγών που τα κινήματα δεν έχουν δώσει –και οφείλουν να δώσουν συγκροτημένα– απάντηση. Μέχρι τότε, είναι μάλλον

ασφαλές το συμπέρασμα ότι πραγματοποιείται η δυστοπική επισήμανση του Homi Bhabha για τη σχέση που μπορεί να έχει ο φόβος και ο χώρος: Ο όρος «περιοχή» (σ.σ. «territory») απορρέει από αμφότερες τις λέξεις terra (γη) και terrare (εκφοβίζει), εξ ου και το «territorium», το μέρος που οι άνθρωποι φοβούνται. [19]

Σημειώσεις:

[1] Stephen Graham, *Cities under Siege*, Verso 2010

[2] Βλ. Michel Foucault, *Για την Υπεράσπιση της Κοινωνίας*, εκδόσεις Ψυχογιός, 2002, σελ. 133

[3] Κορνήλιος Καστοριάδης, *Τα σταυροδρόμια του λαβυρίνθου*, εκδόσεις Υψιλον, σελ. 285 επ. επ.

[4] Βλ. *Διαβάζοντας την «Αστυνομική Ανασκόπηση», 1984-2004 των Γιώργου Ματτέ, Παύλου Τριανταφύλλου και Θέμη Χαλικιά*, από το συλλογικό έργο *Επιστήμες, Τεχνολογία, Ιδεολογία*, Εκδοτική Αθηνών, 2014, σελ. 133

[5] Ο.π., σελ. 135

[6] Βλ. www.bloko.gr/2017/01/blog-post_547.html

[7] Βλ. Χρήστος Φιλιππίδης, *Πόλη, Κρίση και Πυρωμένο σίδηρο: Επιτελώντας την κατάσταση έκτακτης ανάγκης In Situ*, εκδόσεις Futura, 2014, σελ. 30

[8] Βλ. www.vice.com/gr/article/kbe4kx/omada-delta-via

[9] Βλ. Eyal Weizman, *μέσα από τοίχους*, εκδόσεις Τοποβόρος, 2010, σελ. 19

[10] Βλ. το ως άνω ό.π. σε Stephen Graham, ο.π., σελ. 60

[11] Βλ. Ν. 3772/2009, ΦΕΚ 112/Α'/10.7.2009, «Μεταρρυθμίσεις στην οργάνωση της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας, στη θεραπευτική μεταχείριση χρηστών ναρκωτικών ουσιών και άλλες διατάξεις»

[12] Για την έννοια της εδαφοκυριαρχίας βλ. Κωστή Χατζημιχάλη, *Ζητήματα Γεωγραφίας κατάλληλα και για μη γεωγράφους*, εκδόσεις νήσος, 2016, σελ. 48

[13] Βλ. ενδεικτικά www.protothema.gr/politics/article/248707/dendias-h-anomia-kai-to-chaos-de-tha-anakopsoyn-thn-poreia-anaptykshs/

[14] Βλ. Χρήστου Φιλιππίδη, ό.π., σελ. 36

[15] Βλ. www.enet.gr/?i=news.el.article&id=385463

[16] Ειδική μονάδα του ισραηλινού στρατού. Αποτελείται από άνδρες που εκπαιδεύονται στο να μιλάνε αραβικά, να φέρονται και να ντύνονται σαν Παλαιστίνιοι. Αναμιγνύονται σε μεγάλους αριθμούς στα πλήθη που διαδηλώνουν και διενεργούν αιφνιδιαστικές συλλήψεις.

[17] Βλ. πλάνα από τη συμβολή των οδών Στουρνάρη-Πατησίων, www.youtube.com/watch?v=ByzxaG8GGlA

[18] Γιώργος Καραϊβάζ, δελτίο ειδήσεων Αντένα, 07/12/2014

[19] Homi Bhabha, *The location of Culture*, εκδόσεις Routledge, 1994, σελ. 99

* Το παρόν κείμενο δημοσιεύεται στο τεύχος της Βαβυλωνίας #20

Η Ευρωτουρκική Συμφωνία ως Ιαχή Πολέμου και η Κατάσταση Εξαίρεσης από τα Κάτω

#Sykes Picot over[1]

Σπύρος Τζουανόπουλος

«Αλλαμντουλιλά[2]. Σήμερα έχουμε τη χαρά να συμμετέχουμε στην καταστροφή των συνόρων που τοποθετήθηκαν από τους ταουαχίτ[3] για να εμποδίζουν τους Μουσουλμάνους να ταξιδεύουν στις χώρες τους. Οι ταουαχίτ τεμάχισαν το Ισλαμικό Χαλιφάτο και το μετέτρεψαν σε χώρες όπως η Συρία και το Ιράκ, κυβερνώμενες από νόμους φτιαγμένους από τον άνθρωπο. Αλλαμντουλιλά, ο Αλλάχ ευλόγησε τους μουτζαχεντίν[4] με την καταστροφή αυτών των συνόρων. Εκεί μπόρεσαν οι μουτζαχεντίν να δείξουν τη δύναμή τους, με τη Χάρη του Αλλάχ... Αλλαμντουλιλά, σήμερα ξεκινάμε το τελευταίο στάδιο μετά τη διάσπαση της Ούμμα[5]. Αλλαμντουλιλά, ξεκινήσαμε σήμερα να ενωνόμαστε ενάντια στις δολοπλοκίες των απίστων. Το σχέδιό τους ήταν το διαίρει και βασίλευε. Αυτό είχαν κάνει σε μας...»

Από βίντεο του ISIS, 29/6/2014

Στις 29 Ιουνίου 2014, η ένοπλη οργάνωση ISIS ανακηρύσσει Ισλαμικό Χαλιφάτο. Αντίθετα από ό,τι περίμενε κανείς μέχρι τότε, το βίντεο της οργάνωσης δεν επικέντρωσε σε πολεμικά κατορθώματα, αλλά σε μια πολιτική διακήρυξη απόφθεγμα, η οποία γίνεται και hashtag στο twitter: «η συνθήκη Sykes Picot έλαβε τέλος» ή αλλιώς, «Kaser al Hudud», δηλαδή η θραύση των συνόρων. Υπογραφείσα μυστικά το 1916 μεταξύ Αγγλίας και Γαλλίας, η συνθήκη του Sykes Picot σχηματοποιούσε για πρώτη φορά τα σύνορα Ιράκ – Συρίας και αποτέλεσε κομβικό σταθμό στην ιστορία της αποικιοκρατίας. Ακόμα και τα ανταποικιοκρατικά κινήματα της περιοχής αποτέλεσαν την αντεστραμμένη όψη της δυτικής αντίληψης για το έθνος-κράτος και δεν ξέφυγαν από τη

διευθέτηση του Sykes Picot. Το ISIS αναφέρεται όμως σε χαλιφάτο, ξεφεύγοντας από το έθνος-κράτος και διαπερνώντας κάθετα όλες τις μουσουλμανικές κοινωνίες που αμφισβήτησαν τις εθνικές δικτατορίες τους – Τυνησία, Αλγερία, Αίγυπτος, Υεμένη, Νιγηρία, Ιράκ, Συρία. Παράλληλα με τη διασπορά του, καταλαμβάνει έδαφος με συνέχεια και ιδρύει διοικητική δομή με πρωτεύουσα τη Ράκα.

Το ISIS δεν είναι η μόνη οργάνωση-κίνημα που θέτει ως στόχο την κατάληψη εδάφους και τη δημιουργία θεσμών διακυβέρνησης. Από το 2011, η κουρδική ένοπλη οργάνωση YPG/YPJ διεξάγει πόλεμο ενάντια στο Ισλαμικό Κράτος και άλλες οργανώσεις για τη θεμελίωση αυτόνομης περιοχής, χωρίς εθνοτικό πρόσημο αλλά ομοσπονδιακή διακυβέρνηση και αμεσοδημοκρατικές δομές. Άλλη μια προσπάθεια που κινείται πέραν της λογικής του έθνους-κράτος πάνω στην κατάρρευση Συρίας και Ιράκ, δηλαδή στα κράτη που γεννήθηκαν με τη συνθήκη Sykes Picot, μέσα σε ένα πολύ αιματηρό ανακάτεμα εθνοτήτων, θρησκειών και ομάδων. Το προσφυγικό ρεύμα που παρήγαγε και παράγει ο όλεθρος του πολέμου οδηγεί σε εκατομμύρια απάτριδων που η συντριπτική πλειοψηφία τους θέλουν να ενταχθούν στις κεντροευρωπαϊκές κοινωνίες, έχοντας χάσει την αναφορά στην «πατρίδα» τους.

Μπροστά σε αυτή την εξελισσόμενη πραγματικότητα, η γραφειοκρατία της Δύσης αρχικά στάθηκε αμήχανη. Η μεταπολεμική συναίνεση της μεταχείρισης του πρόσφυγα ορίστηκε από έθνη-κράτη και υπό το Leitmotiv της φρίκης των σφαγών σε ευρωπαϊκό έδαφος. Το προσφυγικό ρεύμα των τελευταίων ετών διαφοροποιείται ποιοτικά και ποσοτικά από παλαιότερα. Από τη μία, τα ευρωπαϊκά κράτη δεν μπορούν να απαρνηθούν την ανθρωπιστική μεταχείριση προσφύγων, γιατί είναι μεταπολεμικά κράτη και η μνήμη του Άουσβιτς δεν τα αφήνει ακόμα να ασκήσουν θανατοπολιτική (δημόσια). Από την άλλη, προσπαθώντας να επωφεληθούν από την κατάσταση αλλά και να διατηρήσουν τις ισορροπίες στο εσωτερικό τους, δέχονται τον πρόσφυγα όσο αγοράζει ή όσο ρίχνει το μεροκάματο και τον διώχνουν όταν δεν χρειάζεται, διοικώντας στο όνομα του έθνους. Κεντρικός παίκτης

αυτής της πολιτικής είναι η Γερμανία με συμμάχους – πiónια την Αυστρία και τις πρώην σοβιετικές χώρες Ουγγαρία, Κροατία, Σλοβακία και Πολωνία. Είναι σημαντικό να ειπωθεί μια διπλή αλήθεια: 1. Η Γερμανία βάζει τα κράτη αυτά να κλείνουν τα σύνορα στο όνομά της, έχοντας αποφασίσει αφενός να εντάσσει όσους θέλει με οικονομικά κριτήρια σε συνεννόηση με την Τουρκία. 2. Στις μετασοβιετικές κοινωνίες απαντάται ο γάμος του νεοφιλελευθερισμού με τον σοβιετικό ολοκληρωτισμό, γάμος που βγάζει ναζιστικό παιδί. Κοινωνίες που για δεκαετίες δεν ανέπτυξαν δομές κοινωνικής αυτοάμυνας και αμφισβήτησης της κρατικής πολιτικής και έχουν μάθει σε βίαιες και εκτεταμένες παρεμβάσεις του κράτους στο κοινωνικό, ενώ παράλληλα έζησαν τον κομμουνισμό ως ρωσική κατοχή, βρίσκουν αναφορά σε ένα έκτρωμα νεοφιλελεύθερης θανατοπολιτικής με πυρήνα το έθνος ως μέρος μιας ευρωπαϊκής λευκής φυλής.

Όσο σοκαριστική είναι η παλινδρόμηση του συνόλου των ευρωπαϊκών κοινωνιών στον φυλετικό εθνικισμό, άλλο τόσο κατανοητή γίνεται ως φοβική αντίδραση μπροστά στην κρίση του έθνους-κράτους. Η μεταπολεμική συναίνεση γκρεμίζεται, όχι γιατί γεννήθηκε κάποιο τέρας εκ του μηδενός –βλ. ISIS–, αλλά γιατί τα υποκείμενα που τη διαμόρφωσαν διαλύονται, θρυμματίζονται, μεταλλάσσονται και καθίστανται θεσμοί κενοί νομιμοποίησης. Ο Δημήτρης Μπελαντής συνοψίζει μεστά αυτή την εξέλιξη στην εξής φράση:

*«Το βασικό πρόβλημα των κοινωνιών, που υπάγονται στην πολιτισμική «Αυτοκρατορία της Δύσης» (όπου σιγά-σιγά εντάσσονται με τον ιδιαίτερο τρόπο τους και τα μη δυτικά ιμπεριαλιστικά κέντρα», τύπου Ρωσίας ή Κίνας, μπαίνοντας και αυτά στο πεδίο του προβλήματος) δεν εξαντλείται στην «κατασκευή φραχτών» για τους ξένους [...] είναι η εσωτερική καθεστωτική αποδόμηση του τείχους και του «συνόρου» (με τη ρωμαϊκή έννοια του *limes*) της Δύσης απέναντι στην βαρβαρότητα, βασικά μια βαρβαρότητα εσωτερική στη Δύση και όχι εισαγόμενη από τα μη δυτικά πολιτιστικά και κοινωνικά μορφώματα (όπως οι εκδοχές του Ισλάμ). Το τείχος αυτό που καταρρέει είναι ένα*

προστατευτικό τείχος, ένα τείχος συμπερίληψης και όχι ένα τείχος αποκλεισμού: είναι οι υπό διάλυση κοινωνικοί δεσμοί στη Δύση». [6]

Η κρίση του *jus publicum europaeum*

Πέντε χρόνια μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ο –μεταξύ άλλων και– ναζιστής Καρλ Σμιτ στο έργο του *Nomos der Erde* διαπιστώνει πως «από τον 16^ο αιώνα το Ηπειρωτικό Ευρωπαϊκό διεθνές δίκαιο, το *Jus publicum Europaeum*, ήταν αρχικά και ουσιαστικά ένα δίκαιο μεταξύ κυρίαρχων ευρωπαϊκών κρατών [...] Η «κρατικότητα» δεν αποτελεί παγκόσμια έννοια, έγκυρη σε όλες τις εποχές και ανθρώπους. Στον χώρο και στον χρόνο περιέγραψε ένα συγκεκριμένο φαινόμενο. [...] Η ολωσδιόλου ασύγκριτη μοναδική ιστορική ιδιαιτερότητα του φαινομένου «κράτος» βασίζεται στο γεγονός ότι η πολιτική μορφή αυτή ήταν το όχημα της εκκοσμίκευσης. Η εννοιολογική επεξεργασία του διεθνούς δικαίου της εποχής είχε μόνο έναν άξονα: το κυρίαρχο εδαφικά κράτος». [7]

Πράγματι, η έννοια του διεθνούς δικαίου είναι αξεχώριστη από το κυρίαρχο κράτος, που στο όνομα του έθνους διαρρηγνύει τα δεσμά του από την Εκκλησία και τον παπισμό και καταλαμβάνει εδάφη εκτός Ευρώπης για αποικίες. Η μεταπολεμική συναίνεση που αποκρυσταλλώθηκε με την ίδρυση του ΟΗΕ, τη συνθήκη της Γενεύης και άλλες πηγές διεθνούς δικαίου, είχε ως σκοπό τη δραστική αποφυγή ένοπλων συρράξεων μεταξύ κυρίαρχων εθνών-κρατών. Αν χρησιμοποιούσαμε τους όρους του άσπονδου θεωρητικού εχθρού του Schmitt, Hans Kelsen, θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο θεμελιώδης Κανόνας (*Grundnorm*) της μεταπολεμικής περιόδου, ο νόμος που υπακούει συνολικά το δίκαιο, γράφτηκε από έθνη-κράτη. Η κρίση της συσσωμάτωσής τους σε τέτοιες μορφές μεταφέρεται στο σύνολο του νομικοπολιτικού συστήματος που εδράστηκε σε αυτά και αίρει κρίσιμες διακρίσεις: Πολίτης-πρόσφυγας, αστυνομία-στρατός, κράτος-ιδιώτης, εσωτερικό-εξωτερικό, ανθρώπινα δικαιώματα-φονεύσιμες ζωές, μάχιμο υποκείμενο-άμαχος, καθίστανται διαχωρισμοί θολοί και αμφισβητούμενου κύρους. Έτσι, η εποχή

μας αναδεικνύει μια σειρά από παραδοξότητες:

- Η Γερμανία θέλει την ανατροπή του Συριακού κράτος υπό τον Άσαντ, αλλά αναγνωρίζει ως Σύριους πολίτες μόνο αυτούς που έχουν εκδώσει διαβατήρια σε περιοχές που ελέγχει το καθεστώς.
- Το Ηνωμένο Βασίλειο φονεύει πολίτη του (Jihadi John) εισβάλλοντας σε ξένο εναέριο χώρο με drone, χωρίς να έχει κηρύξει τον πόλεμο σε κανένα, χωρίς δίκη, χωρίς ούτε έναν αριθμό πρωτοκόλλου για την πράξη αυτή.
- Οργανώσεις που ασκούν αποτελεσματικό έλεγχο σε έδαφος και έχουν διοικητική δομή (ISIS, YPG-YPJ), δηλαδή με όρους διεθνούς δικαίου κανονικά θα είχαν διεθνή ευθύνη και άρα διεθνή (κρατική) προσωπικότητα, έστω και αμφισβητούμενη, δεν αναγνωρίζονται διότι λείπει το στοιχείο του έθνους έστω σαν σκοπός.
- Αστυνομίες αλλοδαπών κρατών υπό το σήμα της ευρωπαϊκής συνεργασίας FRONTEX σχεδιάζουν και διεξάγουν επιχειρήσεις, ακόμα και συλλήψεις, χωρίς την άδεια του κράτους επί του οποίου επιχειρούν.
- Η διάκριση μαχητή – αμάχου – στρατιώτη – ιδιώτη – τρομοκράτη καθίσταται ολοένα και πιο θολή και δυναμική.

Η σημερινή κατάσταση στη Μέση Ανατολή και το προσφυγικό ζήτημα ανέδειξε το βάθος της κρίσης νομιμοποίησης των ευρωπαϊκών κρατών, σε τίνοσ το όνομα ασκούν βία. Την ίδια στιγμή που Σύριοι μουσουλμάνοι καταφτάνουν και αποζητούν άσυλο στην Ευρώπη, Ευρωπαίοι λευκοί χριστιανοί ασπάζονται το Ισλάμ και εντάσσονται στο Ισλαμικό Κράτος για να πολεμήσουν εναντίον της. Η αποστοίχιση των κοινωνιών από τις διευθετήσεις αιώνων υπό το κράτος εκφράζονται με διάφορα πρόσημα, όχι πάντα θετικά. Αν και τολμηρή σκέψη, ίσως και αυτή η αποχαλιναγωγήμενη βία του ISIS μπορεί να ιδωθεί ως αποτέλεσμα της κατάρρευσης του νεωτερικού κράτους ως μέθοδος άσκησης βίας.

Χώροι ανομίας

«- Σου ανέφεραν Γουίλαρντ, γιατί θέλουν να «τερματίσουν» τη διοίκησή μου;

– Μου είπαν ότι έχετε τρελαθεί τελείως και οι μέθοδοί σας είναι «σαθρές».

– Είναι οι μέθοδοί μου σαθρές;

– Δεν βλέπω καμία μέθοδο, κύριε.»

Ο παραπάνω διάλογος θα μπορούσε να είναι εκείνος ενός οπλαρχηγού του ISIS και κάποιου αιχμαλώτου του, αλλά είναι από την ταινία «Αποκάλυψη Τώρα». Η σπουδαία ταινία του Φράνσις Φορντ Κόπολα περιγράφει μια κατάσταση με ανατριχιαστικές αναφορές στη σημερινή: Ο ταγματάρχης Κερτς του αμερικανικού στρατού στέλνεται στον πόλεμο του Βιετνάμ ως ειδικός στις ανορθόδοξες επιχειρήσεις, επιχειρήσεις δηλαδή που το όριο του μαχητή και του αμάχου είναι δυσδιάκριτο και το πεδίο μάχης είναι παντού, επιχειρήσεις πολιτικές. Σταδιακά αμφιβάλλει για τη δράση του αμερικανικού στρατού και ασκεί έντονη κριτική στους ανωτέρους του. Στο τέλος, χάνει τα λογικά του καθώς τίθεται κατηγορούμενος για φόνο ενός πράκτορα που θεωρούσε ότι έδινε πληροφορίες στον εχθρό. Λιποτακτεί από τον αμερικανικό στρατό και σχηματίζει μια αντάρτικη ομάδα που τον λατρεύει σαν θεό και κατασφάζει όποιον πατάει στα μέρη του ανεξαρτήτως πλευράς και εθνικότητας, έξω πια από το Βιετνάμ, στα εδάφη του Λάος. Ο Κερτς, καταρρέοντας ψυχικά, διαρρηγνύει το πλαίσιο της εποχής του και εισέρχεται στο πεδίο της τρέλας, καθώς έχει απολέσει κάθε διάκριση μεταξύ εχθρού και φίλου, μάχιμου και μη. Η βία του θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως θεολογική αλλά δεν γίνεται στο όνομα κάποιας αρχής, ούτε θεμελιώνει ένα νέο δόγμα, μια νέα νομιμοποίηση. Είναι μια βία μηδενιστική στο όνομα κανενός και το μόνο που ιδρύει εκεί που ασκείται είναι μια πραγματική ανομία.

Από τον κόσμο του κινηματογράφου επιστρέφουμε στον κόσμο του αισθητού: Σε καιρούς ανακατατάξεων δημιουργούνται, είτε εσκεμμένα είτε αθέλητα, πεδία ανομίας. Τα πεδία αυτά μπορούν να αφορούν χώρο (ο ουρανός πάνω από τη Ράκα, τα εδάφη γύρω από

τη Ροζάβα κ.λπ.) είτε τον άνθρωπο ως υποκείμενο (υπήκοο) δικαίου (Ιρακινός πάνω σε βάρκα σε διεθνή ύδατα στο Αιγαίο, Σύριος στο λιμάνι του Πειραιά κ.λπ.). Τα πεδία αυτά, που η κρατική κυριαρχία μετασχηματίζεται, αμφισβητείται, έχει απολεσθεί ή εσκεμμένα υποχωρήσει, αποτελούν διακύβευμα για το ίδιο το κράτος, το οργανωμένο έγκλημα ή τα οργανωμένα κινήματα να το καταλάβουν, να το ελέγξουν και τελικά να επιβάλουν τους δικούς τους θεσμούς – με άλλα λόγια, να κυριαρχήσουν.

Είναι κοινός τόπος, βέβαια, ότι οι πράξεις του κράτους σε τέτοια πεδία τελούνται υπό τον αστερίσκο της κατάστασης εξαίρεσης, το προνόμιο που το ίδιο το κράτος έχει απονεμίσει στον εαυτό του –και μόνο– με την επίκληση της διατήρησης της ίδιας της νομιμότητας.

Από τον πρόσφυγα στον *denizen*[8]

Οι Διεθνείς Συνθήκες αποτελούν αντικατοπτρισμό ιστορικών συναινέσεων. Στις 18 Μαρτίου 2016, η Ευρωπαϊκή Ένωση υπέγραψε με την Τουρκία τη ληξιαρχική πράξη θανάτου της έννοιας του πρόσφυγα. Με την επίκληση της έκτακτης ανάγκης, η αρχή της μη επαναπροώθησης εγκαταλείπεται μαζί με τη μνήμη των συνθηκών που τη γέννησαν (η φρίκη του Β΄ Π.Π.), και στη θέση της μπαίνει η *raison d'état* ως απόλυτος ρυθμιστής των ζώων που είναι άξιες να βιωθούν. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρεί απαρέγκλιτα τον πρωταθλητή στις καταδίκες του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου «ασφαλή τρίτη χώρα» και διατηρεί το δικαίωμα να επαναπροωθεί συλλογικά πρόσφυγες (άλλη μια ευθεία παραβίαση της συνθήκης της Γενεύης). Επίσης, το σημείο 2 της Συμφωνίας προβλέπει για κάθε Σύριο που επαναπροωθείται στην Τουρκία να εγκαθίσταται ένας στην Ευρώπη, καθιστώντας σαφές ότι οι μη Σύριοι τίθενται άρρητα μεν, ξεκάθαρα δε, συλλήβδην απελάσιμοι.

Όσον αφορά στην εφαρμογή, η Ελλάδα υποχρεούται να ενσωματώσει στο εθνικό της δίκαιο συγκεκριμένους κανόνες επαναπροώθησης καθώς και ένδικο μέσο αμφισβήτησης τέτοιων αποφάσεων. Μέχρι σήμερα κάτι τέτοιο δεν έχει γίνει: αντίθετα, ήδη έχουν

επαναπροωθηθεί στην Τουρκία οι πρώτες εκατοντάδες πρόσφυγες, με απόλυτα ασαφή τρόπο επιλογής και παράδοσης. Πέραν τούτου, το ελληνικό κράτος φαινομενικά τίθεται ενώπιον του εξής διλήμματος: ή να εφαρμόσει μαζικές επαναπροωθήσεις στο όνομα της συμφωνίας καταστρατηγώντας τα θεμέλια της Σύμβασης της Γενεύης αλλά και της –υπερσυνταγματικής, υποτίθεται, ισχύος– Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, ή να ακολουθήσει τη διεθνή νομολογία και να αναγνωρίσει το προσφυγικό «προφίλ» της συντριπτικής πλειοψηφίας αυτών των ανθρώπων – μια πρόβλεψη της επιλογής δεν είναι και πολύ δύσκολη.[9]

Η ευρωτουρκική Συμφωνία αποτελεί τη σχηματοποίηση της κατάστασης εξαίρεσης σε κείμενο διεθνούς δικαίου και την κωδικοποίηση μιας πολεμικής ιαχής, τόσο καθαρά που και η Ύπατη Αρμοστεία αδυνατεί να ακολουθήσει[10], καθώς τα κράτη συμπυκνώνουν τον νόμο στις αποφάσεις τους. Όσο και αν ο νομικός λόγος προσπαθεί να την περικλείσει, αυτή η μονομερής αναστολή δικαίου αποδρά από το νοητικό πλαίσιο του νόμου και δημιουργεί τις προϋποθέσεις της νέας διευθέτησης. Αυτό είναι και το πολιτικό της νόημα: όταν ο νόμος συμπυκνώνεται σε απόλυτη απόφαση της εξουσίας, έχει αναστείλει τον εαυτό του στο όνομα της υπεράσπισής του. Κατά μια έννοια, ο νομικός λόγος της Ε.Ε. εδώ συναντά τον θεολογικό του ISIS, καθώς αμφότεροι αποτελούν θανατοπολιτικές με διαφορετική αφετηρία: ο μεν νομικός τη νεωτερικότητα, ο δε θεολογικός τη ριζική άρνησή της. Στη μια περίπτωση, ένα πλέγμα κανόνων καθιστούν την Αστυνομία, τη ρομφαία της κοσμικότητας, απόλυτο ρυθμιστή της ζωής, στην δε άλλη, τον θεό και τους αντιπροσώπους Του επί γης.

Η κατάσταση εξαίρεσης των από τα κάτω

Ο χώρος του Αιγαίου αποτελεί χρόνια «γκρίζα ζώνη» του νόμου, αφού εδώ και δεκαετίες αποτελεί κεντρικό κόμβο μαύρης οικονομίας (ναρκωτικά, όπλα) που συνδέει Ασία με Ευρώπη.[11] Κάθε τέτοια ζώνη χαρακτηρίζεται από σύνορα που είναι περατά μόνο από το οργανωμένο έγκλημα που αναλαμβάνει το *contrabande*.

Όσο πιο έντονες γίνονται οι «ροές» των αγαθών ή των ανθρώπων, τόσο ενισχύεται το οργανωμένο έγκλημα που τις συντονίζει. Κάποιος θα μπορούσε να παρατηρήσει ανατριχιαστικές ομοιότητες μεταξύ των συνόρων Ελλάδας – Τουρκίας και Μεξικό – ΗΠΑ σε όλα τα παραπάνω. Φράχτης, πύλη εισόδου παρανομοποιημένων ανθρώπων και αγαθών, πανίσχυρο οργανωμένο έγκλημα και, τώρα τελευταία, αισθητή παρέμβαση αυτοοργανωμένων κινημάτων.[12] Όσον αφορά στο Αιγαίο, τον τελευταίο χρόνο το οργανωμένο έγκλημα είχε αναλάβει, σχεδόν με τις δημόσιες ευλογίες των κρατών, τη μεταφορά των προσφύγων. Πρόκειται για απόλυτα ελεγχόμενα παρακρατικά κυκλώματα, με σχέσεις εκατέρωθεν των συνόρων, που εκμεταλλεύτηκαν το ολοένα διογκούμενο προσφυγικό ρεύμα για να τζιράρουν τεράστια ποσά.[13] Εξάλλου, οι ΜΚΟ αποτελούν χρόνια τώρα αναπόσπαστο κομμάτι των ζωνών ανομίας. Έχοντας ως αποστολή να προσφέρουν ανθρωπιστικό άλλοθι στις κρατικές παρεμβάσεις, οι ΜΚΟ κερδοσκοπούν και ξεπλένουν τεράστιες ποσότητες χρήματος για να στηρίξουν την επίσημη πολιτική της Ε.Ε. και να αποπολιτικοποιούν το πρόβλημα, διαιωνίζοντάς το.

Σε αυτό το πλαίσιο, δειλά δειλά από το καλοκαίρι του 2015 στο Πεδίο του Άρεως και στη συνέχεια σε όλα τα μεγάλα αστικά κέντρα και στα νησιά που δέχονται πρόσφυγες, εξαπλώθηκε μια σειρά αυτοοργανωμένων εγχειρημάτων, με πολύ φιλόδοξη στοχοθεσία. Εν μέσω σοβαρής οικονομικής κρίσης, αυτές οι δομές δεν απαίτησαν τίποτα, τουναντίον διεκδίκησαν δημόσιο χώρο για να αναπτύξουν ουσιαστική αλληλεγγύη και στήριξη στο μακρύ ταξίδι των προσφύγων. Είναι συγκλονιστική η ωρίμανση, η επιμονή και η αξιοπιστία των εγχειρημάτων αυτών, που κατέδειξαν ότι η οργάνωση των από τα κάτω δεν υστερεί σε τίποτα από την κρατική μηχανή.

Είναι αλήθεια ότι στο ξεκίνημά τους αυτές οι προσπάθειες έτυχαν γενικευμένου αφορισμού (*απολίτικη φιλανθρωπία*) από σημαντική μερίδα της Αριστεράς και των αναρχικών που δεν ακολούθησαν την –αποσπασματική– αναβάθμιση, σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, που ακολούθησε τον Φεβρουάριο του 2012 και γέννησε εγχειρήματα που τόλμησαν να κοιτάξουν την κοινωνία στα

μάτια και να προτείνουν στο *εδώ* και στο *τώρα*, όπως η ΒΙΟΜΕ ή ο αγώνας στις Σκουριές. Ομαδώσεις της αναρχίας κοίταζαν από μακριά –τα σχήματα, όχι οι άνθρωποι που κατά μόνας συμμετέχουν και αυτό πρέπει να προβληματίσει– τη στιγμή που άνθρωποι από διαφορετικές ιδεολογικές αφετηρίες και εμπειρία έχτιζαν δομές αλληλεγγύης. Από την άλλη, η Αριστερά εκτός κοινοβουλίου ακόμα περιμένει να νικήσει το αντιιμπεριαλιστικό τόξο Άσαντ – Ιράν – Πούτιν, να ανοίξει ξανά η πρεσβεία της Συρίας και να γυρίσουν οι πρόσφυγες πίσω. Ευτυχώς, και εδώ υπάρχουν φωτεινές εξαιρέσεις που συμμετέχουν ενεργά και πρωτοπόρα, πλην όμως άστεγες πολιτικά.

Στις μέρες μας παίζεται ένα παιχνίδι κρατικής κυριαρχίας που πάει πίσω στην ιστορία. Η κρατική απόφαση συμπυκνώνεται σε νόμο και αυτός σε βία με επακόλουθη μια κρίση νομιμότητας: το Κράτος δεν παρέχει πια ούτε ασφάλεια, παίρνει τα πάντα και το μόνο που του έμεινε είναι το βασιλικό προνόμιο απονομής της ιδιότητας του υπηκόου. Αυτός είναι ο λόγος που προκηρύσσεται η καταγραφή των ΜΚΟ και η προσάρτησή τους στην κρατική πολιτική των κέντρων κράτησης με τη συνακόλουθη ποινικοποίηση των αυτοοργανωμένων εγχειρημάτων. Η αδυναμία σοβαρής κατανόησης και παρέμβασης σε μετανάστες και πρόσφυγες ήταν κοινός τόπος για πολλά χρόνια, εδώ όμως έχει αρθεί πανηγυρικά με τη δημιουργία κοινών τόπων αγώνα και –γιατί όχι;– βίου.

Εγχειρήματα όπως η Νοταρά, το 5^ο, το Ορφανοτροφείο και το City Plaza διεκδικούν να συνδιαμορφώσουν με τους πρόσφυγες το πλαίσιο ζωής του ανθρώπου, ως απάντηση στο σύμπλεγμα Ε.Ε. – Τουρκίας – ΜΚΟ και οργανωμένου εγκλήματος που συνδιαμορφώνουν το πλαίσιο θανάτου του πρόσφυγα. Η έμπρακτη αλληλεγγύη των δομών και η προσπάθεια αποτροπής του κυβερνητικού σχεδίου για εγκλεισμό των προσφύγων στα hotspot, είναι ένας αγώνας που παίζεται πάνω σε ένα στοίχημα με ιστορικό βάθος αιώνων: ποιος είναι αυτός που θα ρυθμίσει τους όρους του βίου, ποιος θα ορίσει τον πολίτη. Με τα λόγια του Μπένγιαμιν στα 1942, ««*Η παράδοση των καταπιεσμένων μάς διδάσκει ότι η “κατάσταση εκτάκτου ανάγκης” στην οποία ζούμε αποτελεί τον κανόνα. Οφείλουμε να καταλήξουμε σε μια έννοια της ιστορίας η οποία να*

ανταποκρίνεται σε αυτό το γεγονός. Τότε θα έχουμε απέναντί μας, ως καθήκον, τη δημιουργία μιας πραγματικής (υπαρκτής) κατάστασης εξαίρεσης, κάτι που θα βελτιώσει τη θέση μας στον αγώνα ενάντια στον φασισμό».

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Οι πληροφορίες και σκέψεις που παρατίθενται στο κεφάλαιο γεννήθηκαν στην εκδήλωση του Νοσότρος «Το προσφυγικό ζήτημα σήμερα και η κρίση του δυτικού κόσμου» στις 8/4 με ομιλητή τον ιδιαίτερα εμβριθή καθηγητή Δ. Σταματόπουλο.
2. Δόξα τω θεώ.
3. Αλλόθρησκοι , ειδωλολάτρες.
4. Μαχητής του Ιερού Πολέμου (Τζιχάντ).
5. Η κοινότητα όλων των μουσουλμάνων.
6. Παρίσι 2015: Το σύνορο πέφτει, οι «νεοβάρβαροι» εφορμούν, του Δημήτρη Μπελαντή
7. Carl Schmitt, *The Nomos of the Earth* , Telos Press Publishing , 2006 (σελ. 126).
8. Ο μη πολίτης , βλ. Giorgio Agamben , εμείς οι πρόσφυγες, <https://nomadicuniversality.wordpress.com/2011/06/02/>
9. Βλ. το ευσύνοπτο και κατατοπιστικό άρθρο της νομικού Γεωργίας Σπυροπούλου, «Η ευρωπαϊκή φενάκη της ασφαλούς Τουρκίας», <https://k-lab.zone/i-efropaiki-fenaki-tis-asfalous-tourkias/>
10. Καλογήρου: Αποχωρεί από νησιά του Αιγαίου η Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ
11. 3 δισ. υπολογίζεται ο τζίρος της διακίνησης ανθρώπων σε Ιταλία-Γαλλία , βλ. Καθημερινή, «Μεγάλα Κέρδη για το οργανωμένο έγκλημα» , 21/4/2016.
12. Βλ. το ντοκιμαντέρ «Η Γη των καρτέλ», που καταγράφει αυτοοργανωμένες πολιτοφυλακές ενάντια

στη μεξικανική μαφία.

13. Παράδειγμα,

<https://www.tovima.gr/society/article/?aid=6981>

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 18

SMASHING THE BORDERS OF THE TAWAGHIT

Ελευθερώνοντας τον Λαό με τη Ραχήλ και τον Μηλιό

Σπύρος Τζουανόπουλος

[...] πίσω από αυτόν τον δημαγωγικό λαϊκισμό κρύβεται μια βαθύτατη περιφρόνηση προς τις ίδιες τις μάζες, αφού ο ρόλος που τους επιφυλάσσει ο εξουσιαστικός λαϊκισμός (γιατί κάθε λαϊκισμός είναι εξουσιαστικός), ο ρόλος που τους επιφυλάσσει το κράτος, η εκκλησία και το κόμμα δεν είναι ούτε να σκέφτονται ούτε να αποφασίζουν ούτε να δρουν αλλά να υπακούνε – να λένε τραγουδάκια, να χειροκροτάνε ρυθμικά και, κάπου

κάπου, να ψηφίζουν».

Γεράσιμος Λυκιαρδόπουλος, Η «Ρωμισούνη» στον Παράδεισο

«Τα γεμιστά είναι επινόηση του ελληνικού λαού. Με τίποτα δηλαδή, πολύ φτηνά, τρώει μια οικογένεια».

Θεανώ Φωτίου, υπουργός της δεύτερης φοράς Αριστερά, μετά την ορκωμοσία

Ένα φάντασμα πλανιέται πάνω από την Ευρώπη. Έχει τη φωνή του Αντρέα, το μουστάκι του Μαδούρο και το βλαχοπόνηρο μειδίαμα του Λαφαζάνη: είναι ο Φρανκενστάιν σοσιαλαϊκισμός, τον ψηφίζεις και τα κάνει όλα μόνος του! Σκίζει μνημόνια, διορίζει στο Δημόσιο, χαρίζει χρέη και πουλάει τσαμπουκά σε Γερμανούς ιμπεριαλιστές! Απευθύνεται σε όσους προλετάριους δεν έχουν να χάσουν τίποτα άλλο παρά την πίστη τους στον κοινοβουλευτισμό.

Πατώντας πάνω στις νίκες και τις ήττες των κοινωνικών κινημάτων, εκμεταλλευόμενος στο έπακρο τα κοινοβουλευτικά προνόμια (χρηματοδότηση, ΜΜΕ, ευρωθεσμούς) και την αφήγηση του «ήθους» του, ο ΣΥΡΙΖΑ έφτιαξε την Εθνική Αριστεράς, μια dream team με Αλτουσεριανούς διανοούμενους, συνδικαλιστές του ΠΑΣΟΚ, επαγγελματίες μαϊντανούς των κινημάτων, τηλεπερσόνες της Βουλής και, με την εξουσία εν όψει, καμιά δεκαριά ελαφρολαϊκούς δεξιούς. Το μίγμα δεν θα έπηζε με τίποτα όμως αν δεν υπήρχε το πανίσχυρο συστατικό που έδωσε στην ομάδα την απαραίτητη ομοιογένεια στην αφήγηση και τον λόγο. Μια ουσία που απελευθέρωσε την Αριστερά από ενοχλητικά βαρίδια, όπως διαχωρισμός εκκλησίας-κράτους, οικολογία, διεθνισμός. Μια ουσία που απενοχοποίησε την Αριστερά από αναφορές που δίνουν η καθεμιά και 1-2% στην κάλπη, αν τις πεις πολλές φορές (πατρίδα, διορισμός, υγιής επιχειρηματικότητα, κίνητρα σε επενδυτές κ.α.).

Ο λαϊκισμός λοιπόν, η τεχνική αυτή που έραψε παλιά η Δεξιά, διόρθωσε στα μέτρα της η Σοσιαλδημοκρατία και τη φόρεσε χιλιομπαλωμένη η Αριστερά, ήταν η ζαβολιά που της επέτρεψε να απομυζήσει τα κινήματα, να υποσχεθεί τα πάντα, να αυτοπροδωθεί και να ξαναγεννηθεί από τη στάχτη της. Χρέος όμως των

κινημάτων και της ριζοσπαστικής πράξης είναι να μην αφήσει ξανά χώρο σε αυτή την αυτοεκπληρούμενη προφητεία κοροϊδίας και ήττας να αναπτυχθεί σε βάρος κάθε χειραφετητικής προσπάθειας.

Τι εννοείς, ρε φίλε, όταν λες λαϊκισμός;

«Δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες, δικαίωμα ψήφου από τα 18, κατάργηση της Άνω Βουλής, σύγκλιση έκτακτης Εθνοσυνέλευσης για νέα θέσπιση Συντάγματος, 8ωρη εργασία, συμμετοχή των εργατών στην τεχνική διαχείριση της βιομηχανίας, μερική δήμευση της μεγάλης περιουσίας, σύνταξη στα 55, κατάσχεση μέρους της εκκλησιαστικής περιουσίας».

Πρόγραμμα Πυρήνων του Αγώνα, πρόγονου σχηματισμού του Φασιστικού κόμματος Ιταλίας, 1919

Η μελέτη του λαϊκισμού ως πολιτικό φαινόμενο-στρατηγική και αφήγηση είναι πολύ ενδιαφέρουσα και διεξάγεται με πολύ οργανωμένο και δυναμικό διάλογο από τον ακαδημαϊκό κόσμο. Προσπαθώντας να δώσουμε έναν ορισμό, δεν γίνεται να μην προδώσουμε την πολιτική μας θέση, πράγμα απόλυτα υγιές αφού όλοι/ες μιλάμε βάσει ενός προτάγματος το οποίο χρωματίζει τις αφηρημένες πολιτικές έννοιες που χρησιμοποιούμε.

Αυτό, ας πούμε, κάνει η συντηρητική θεωρία που θεωρεί τον λαϊκισμό ως «μια παρεκτροπή της δημοκρατίας προς τη μανία του όχλου, ως τη βασική ουσία του ολοκληρωτισμού και του φασισμού»[1]. Εκκινώντας από μια ελιτίστικη αφετηρία, η δεξιά ρητορική σήμερα βαφτίζει λαϊκιστικό οποιονδήποτε λόγο ξεφεύγει από τον μονόδρομο της ιδεολογίας της ανάπτυξης, του κοινοβουλευτισμού, των νεοφιλελεύθερων πολιτικών λιτότητας και εν γένει του δυτικού φαντασιακού, ακόμα και σε επίπεδα φαινομενικά δευτερεύοντα (όπως το αισθητικό). Έτσι, μια τεράστια γκάμα πολυσήμαντων διαδικασιών, από το σκυλάδικο μέχρι την απεργία και από το γκράφιτι μέχρι την άρνηση πληρωμής των διοδίων, βαφτίζεται λαϊκισμός και πρέπει να καταπολεμηθεί λυσσαλέα. Εννοείται πως ο ως άνω συντηρητικός λόγος δεν συναντάται μόνο στην Ελλάδα, τουναντίον κάθε χώρα έχει επαρκή αριθμό Μανδραβέληδων που κανοναρχούν σε μονόστηλα

τους πολίτες. Γλαφυρό παράδειγμα, οι οδηγίες προς ναυτιλλομένους συντηρητικούς από τον οικονομικό δημοσιογράφο Hugo Dixon:

«Ο λαϊκισμός έχει μολύνει την ευρωπαϊκή πολιτική σκηνή. Μπορεί, όμως, να νικηθεί. Τα τρία στοιχεία που χρειάζονται οι παραδοσιακοί πολιτικοί ώστε να αποκτήσουν ξανά τον έλεγχο της δημόσιας συζήτησης είναι επάρκεια, δικαιοσύνη και ηγετικά προσόντα. Σε κάποιο βαθμό η αντεπίθεσή τους έχει αρχίσει να αποδίδει. [...] Η δράση των λαϊκιστών είναι επιβλαβής διότι προτείνουν φαινομενικά ελκυστικές πολιτικές λύσεις που θα είχαν καταστροφικά αποτελέσματα αν εφαρμόζονταν. Η ικανότητα είναι το πρώτο στοιχείο που πρέπει να έχουν οι παραδοσιακοί πολιτικοί αν θέλουν να κερδίσουν τον λαϊκισμό. Στην περίπτωση της Ευρώπης αυτό σημαίνει ικανή διαχείριση της οικονομίας»[2].

Βέβαια, αν κάποιος έψαχνε για τις απαρχές του λαϊκισμού θα τις εντόπιζε σίγουρα κάτω από το χαλί της Δεξιάς! Με τη Δεξιά όμως ποτέ δεν βαδίσσαμε στους ίδιους δρόμους: αντίθετα, οι δρόμοι που βάδισαν τα κινήματα έγιναν το χαλί σε κάθε λογής αριστερό λαϊκισμό για να εμφανιστεί σωτήρας του λαού, ένας Αη Γιώργης που, καβάλα στο λαό, θα θανατώσει το μνημονιακό τέρας.

Μήνες πριν τις εκλογές του Ιανουαρίου του 2015, ο ΣΥΡΙΖΑ, ηγεμονικό σχήμα της σύνολης Αριστεράς, είχε καταφέρει να ενοποιήσει ομάδες συμφερόντων, πολιτικές γκρούπες και συνιστώσες με μεγάλες διαφορές μεταξύ τους. Η λαϊκιστική αφήγησή του ήταν η συγκολλητική ουσία που επέτρεψε τη νομιμοποιημένη συνύπαρξη όλων των παραπάνω, με το Πασόκειο επιχείρημα «να φύγει η Δεξιά» να δίνει έναν τόνο καθήκοντος στην αποσιώπηση της κριτικής, τον παραμερισμό των διαφορών και τη στρατευμένη ψήφο από το αριστερό ακροατήριο. Υπηρετώντας γνήσια τις σταλινικές καταβολές της, η ελληνική Αριστερά, από το τηλεοπτικό πάνελ και την ανοιχτή συγκέντρωση μέχρι την εκδήλωση και το οικογενειακό τραπέζι, συκοφαντούσε κάθε κριτική ως απολογία του συστήματος και καλούσε σε εθνική συστράτευση για να έρθει «η ελπίδα».

Και τι δεν υποσχέθηκε η «προγραμματάρα» –κατά Λαφαζάνη[3]– του ΣΥΡΙΖΑ: κατάργηση των «μνημονιακών» νόμων και των πράξεων νομοθετικού περιεχομένου με έναν νόμο, αφοπλισμό ΔΙΑΣ-ΔΕΛΤΑ, κατάργηση των κέντρων κράτησης, μείωση των ασφαλιστικών εισφορών, κατάργηση των φυλακών τύπου Γ΄, επαναπρόσληψη όλων των «παρانونόμως» απολυθέντων στο Δημόσιο, κατάργηση του ΕΝΦΙΑ και πολλές άλλες γενναίες δεσμεύσεις. Στην προσπάθεια για ένα βέβαιο εκλογικό αποτέλεσμα, διευρύνθηκαν και οι συμμαχίες, φτάνοντας μέχρι και το Άγιο Όρος[4]!

Η εικόνα του Ηγέτη να ανεβαίνει στο πόντιο των Προπυλαίων υπό τον παιάνα του «Ζ» του Μίκη Θεοδωράκη, με αλαλάζοντες μικροπασόκους, χιπστερίζοντες νεολαίους και Ευρωπαίους που έβλεπαν την «ελπίδα να έρχεται», ήταν το τελευταίο επεισόδιο της πρώτης σειράς: και όπως συνήθως, η δεύτερη σεζόν δύσκολα ξεπερνάει την πρώτη.

Η κυβέρνηση στην αντιπολίτευση, τα κινήματα στην εξουσία

Οι πρώτες μέρες του ΣΥΡΙΖΑ χαρακτηρίστηκαν από λαϊκιστικούς συμβολισμούς που οι πιο εύπιστοι οπαδοί δεν τους θεωρούσαν τέτοιους, καθότι ανέμεναν τη συμπλήρωση του συμβολικού από το υλικό του αντίκρισμα. Οι πιο υποψιασμένοι αντιλήφθηκαν την κατάσταση όταν είδαν να χαριεντίζεται ο Σπίρτζης με τη Ραχήλ Μακρή σε υπουργικό γραφείο, κάτω από pop art πορταίτο του Βελουχιώτη. Παρόλα αυτά, η αριστερή ηγεμονία με τη μεταπασόκ αισθητική απόλαυσε έναν μήνα απόλυτης αταραξίας.

Το κυβερνητικό αφήγημα φανταζόταν την εξουσία να ασκείται εντός εκτός και επί τα αυτά, με τα στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ τη μια να κυβερνάνε και την άλλη να ασκούν αντιπολίτευση στην ίδια τους την κυβέρνηση. Highlight του σχιζοφρενικού αυτού

λαϊκισμού αποτέλεσαν οι συγκεντρώσεις στήριξης της κυβέρνησης κατά τη διεξαγωγή των πρώτων διαπραγματεύσεων της κυβέρνησης στο Eurogroup. Θιασώτες της κινητοποίησης θεωρούσαν τις συγκεντρώσεις τους ως συνέχεια των Αγανακτισμένων του 2011, μη εξηγώντας το πώς η οπαδική στήριξη μιας κυβέρνησης και η απόλυτη εκχώρηση της φωνής τους σε μια ομάδα ειδικών της διαπραγμάτευσης έχει σχέση με τις αντικοινοβουλευτικές αντικρατικές αγωνιστικές αμεσοδημοκρατικές συνελεύσεις και τις συγκρούσεις του 2011. Η μάλλον, για να μη λέμε ψέματα, υπήρξαν απόπειρες διανοούμενων-αφιθιονάδος του Τσίπρα να γεφυρώσουν τα αγεφύρωτα, με προσφυγή σε σταλινισμό β' κατηγορίας:

«Το ερώτημα αν οι συγκεντρώσεις της 11/2 είναι «αυθόρμητες» ή «προσχεδιασμένες» δεν έχει κανένα ενδιαφέρον και καμία χρησιμότητα για κανέναν – εκτός από εκείνους που ψάχνουν μια δικαιολογία, για να μην πάνε [...] Αποτελούν ακόμα μία προσπάθεια κατάληψης του χώρου της εκπροσώπησης: «Occupy representation»[...] Με αυτή την έννοια, σίγουρα αποτελούν ίσως όχι «αναβίωση», αλλά προέκταση του πνεύματος των καταλήψεων πλατειών που είχαν συγκλονίσει την Ελλάδα και την Ισπανία –αλλά επίσης την Αίγυπτο, τις ΗΠΑ και σε μικρότερο βαθμό άλλες χώρες– το 2011»[5].

Το πώς καταλαμβάνεται η εκπροσώπηση έξω από τις κλειστές πόρτες του Eurogroup είναι κάτι άπιαστο για τη σκέψη μας: εκτός αν ο Βαρουφάκης ενσάρκωνε το Πνεύμα του λαού με πουά πουκάμισο.

Η πρώτη φορά που ο ΣΥΡΙΖΑ ήρθε ευθέως αντιμέτωπος με τα κινήματα ήταν το Φεβρουάριο του 2015 για το ζήτημα των κέντρων κράτησης, για τα οποία είχε δεσμευθεί σε όλους τους τόνους ότι θα τα αντικαταστήσει με «ανοιχτές δομές φιλοξενίας». Μετά από μαχητικές διαδηλώσεις έξω από τα στρατόπεδα συγκέντρωσης της Αμυδαλέζας και της Κορίνθου, όπου σημειώθηκαν και οι πρώτες συγκρούσεις με την Αστυνομία επί κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ, σειρά βουλευτών απαξίωσαν τις «μικροπολιτικές και ανούσιες» κινητοποιήσεις. Για παράδειγμα, ο αναρχικός βουλευτής Καστοριάς Βαγγέλης Διαμαντόπουλος, μετά την παρέμβαση

συλλογικοτήτων στην Αμυγδαλέζα δήλωσε στα social media:

«Όπως επίσης το να γίνεται πορεία για ένα ζήτημα που έχει δρομολογηθεί, όπως το κλείσιμο των στρατοπέδων συγκέντρωσης και η σταδιακή απελευθέρωση που έχει ξεκινήσει, το λες και αυτοαναφορικό [...] πες μου εσύ με ποιο τρόπο επιταχύνει τη διαδικασία απέναντι σε μια πολιτική ηγεσία που έχει δρομολογήσει ήδη τη μετατροπή τους σε ανοιχτά κέντρα φιλοξενίας...».

Είχε δίκιο: η αυτοκτονία εγκλείστου Πακιστανού στην Αμυγδαλέζα έναν μήνα μετά επιτάχυνε τη «διαδικασία» αποτελεσματικότερα. Φήμες λένε ότι οι δηλώσεις του τότε μέλους του ΣΥΡΙΖΑ και νυν ΛΑΕ παίζουν σε γιγαντοοθόνη στην Κόρινθο με μαροκινούς υπότιτλους, σε μια προσπάθεια να κατευναστούν οι εκεί έγκλειστοι που δεν αντιλαμβάνονται ότι κρατούνται μέχρι και σήμερα σε ανοιχτή δομή φιλοξενίας και όχι σε λάγκερ.

Ο κυβερνητικός «ρεαλισμός», ο δυϊσμός κυβέρνησης-κόμματος, η επικυριαρχία του οικονομικού έναντι όλων των άλλων πεδίων ήταν η συνταγή που ενοποιούσε την Αριστερά, είτε ως ΣΥΡΙΖΑ είτε ως ιδιότυπη τεχνοκρατική κριτική στην κυβέρνηση από την εξωκοινοβουλευτική πτέρυγα («αν ήμουν εγώ, ...»). Η συνταγή άργησε να “κόψει”: έπρεπε να περάσει ένα εξάμηνο περίπου για να οδηγηθεί ο λαϊκισμός της αριστεράς στο αδιέξοδο που ο ίδιος δημιούργησε, και ο μόνος τρόπος να το ξεπεράσει ήταν να χτυπήσει το κεφάλι στον τοίχο. Και το έκανε, παίζοντας το στοίχημα του δημοψηφίσματος για να το χάσει, αλλά δυστυχώς για αυτή το κέρδισε, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για την οριστική αποδέσμευση των κινημάτων από την κοινοβουλευτική αυταπάτη. Αν και δεν χωράει στο παρόν άρθρο ανάλυση για το δημοψήφισμα, μπορούμε να πούμε ότι αποτέλεσε μεταξύ άλλων και την εκρηκτική συμπύκνωση των αντιφάσεων της «Αριστεράς στην εξουσία»: μέσα και ενάντια στην ΕΕ, τεχνοκρατική διαπραγμάτευση ειδικών και δημοψήφισμα, τσαμπουκάς και άτακτη υποχώρηση.

Η ελπίδα ακόμα έρχεται

«Μια κυβέρνηση που εγκαταλείπει τις προεκλογικές της δεσμεύσεις, παραβιάζει βασικά δικαιώματα και προφανείς ανάγκες της συντριπτικής πλειονότητας, χάνει τη δημοκρατική της νομιμοποίηση»[6].

Κώστας Δουζίνας, μέλος του ΣΥΡΙΖΑ, διευθυντής του Birkbeck Institute for Humanities του Πανεπιστημίου του Λονδίνου, Μάρτιος 2013

Η αντίφαση και η αντίθεση, όμως, δεν είναι κάτι αρνητικό και καταστροφικό, είναι ο τρόπος που προχωρά η διαλεκτική. Χωρίς αυτές τις αντιφάσεις και χωρίς την προσπάθεια διαλεκτικής υπέρβασής τους δεν είναι δυνατόν να προχωρήσει το κόμμα, η κυβέρνηση, η κοινωνία. Το όνομα της Αριστεράς στην κυβέρνηση είναι η «αντίφαση στην εξουσία»[7].

Ο ίδιος, Ιανουάριος 2016

Στη σημερινή εκδοχή του, ο αριστερός λαϊκισμός έχει διαχωρίσει τις δύο εκφάνσεις του που αξεχώριστες του έδιναν την ισχυρή εκλογική καταγραφή. Από τη μία, έχουμε επαναφορά με αριστερό πρόσημο του κυβερνητισμού και του τεχνοκρατικού λόγου της ανάπτυξης, όπου ο ΣΥΡΙΖΑ έχει τα «στελέχη», τη «θέληση» και το «ηθικό πλεονέκτημα» να πάρει τις δύσκολες αποφάσεις για να έρθει η ελπίδα του χρόνου, με νέα ΕΣΠΑ, διορισμούς και υγιή ανταγωνιστικότητα. Όποιος φέρεται εναντίον του κυβερνητικού προγράμματος είναι αστοιχείωτος, παίζει το παιχνίδι της Δεξιάς και ονειρεύεται πραξικοπήματα.

Από την άλλη, έχουμε τον Άγιο Παντελεήμονα της Αριστεράς με Πρόεδρο τον –μέχρι τον Ιούνιο– αριστερό ψάλτη του Τσίπρα, Λαφαζάνη, ο οποίος μετέτρεψε τη νύχτα που θα καταργούσε ο ΣΥΡΙΖΑ το μνημόνιο, σε έξι μήνες συμμετοχής στην κυβέρνηση[8]. Όταν ο ΣΥΡΙΖΑ με τη 47σέλιδη πρότασή του ~~στην Τρόικα~~ στους «θεσμούς» πουλούσε σε τιμή ευκαιρίας αεροδρόμια, ΟΛΠ και αύξανε τον ΦΠΑ, εκείνος δήλωνε ότι αποτελούν «προϊόν συμβιβασμού»[9], ενώ παρασκηνιακά έδινε γραμμή για ψήφιση των μέτρων αλλά «μη εφαρμογή τους – κατάργησή τους στην πράξη». Τέλειο σχέδιο για αποπλάνηση των Κουτόφραγκων! Σημαντικό στοιχείο της πολιτικής του ομάδας (Αριστερή Πλατφόρμα,

ιστοσελίδα Iskra) η αντιιμπεριαλιστικής λογικής Ρωσολαγνεία που εκφράστηκε σε όλους τους τόνους προεκλογικά, μετεκλογικά αλλά και στη μετά-ΣΥΡΙΖΑ εποχή. Ο Λαφαζάνης, μάλιστα, πρέπει να είναι ο μόνος αρχηγός κόμματος στην Ευρώπη (αν εξαιρέσουμε τον Πούτιν;) που έχει στηρίξει δημόσια το καθεστώς Άσαντ, και μάλιστα στην πιο προβεβλημένη ομιλία που έδωσε ποτέ (το προεκλογικό ντιμπέιτ[10]). Μόλις η Αριστερή Πλατφόρμα, καθώς και πληθώρα παραγκωνισμένων στελεχών και επαγγελματιών γυρολόγων της πολιτικής (Ραχήλ Μακρή, Φωτόπουλος κ.α.) συνειδητοποίησαν στο δημοψήφισμα ότι το σχήμα «η Ελπίδα έρχεται» χρεοκόπησε, έφτιαξαν ένα fast track κόμμα Νέου Τύπου. Η προσπάθεια αναβίωσης της «αθηναϊκής άνοιξης»[11] και οικειοποίησης του «ΟΧΙ» κατέληξε αφενός σαν φάρσα στην εθνολαϊκή φιέστα της Ομόνοιας, και σαν τραγωδία στις εκλογές του Σεπτεμβρίου, όπου το ηγεμονικό για πολλούς σχήμα της αριστεράς έμεινε εκτός Βουλής. Η αταβιστική επανάληψη των παλαιοκομματικών μεθόδων συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Το διακύβευμα της εποχής μας: κίνημα της μη ενσωμάτωσης, δομές της ευθύνης

«Ο λαϊκισμός υπήρξε πάντα υπόθεση της εξουσίας, όχι των λαών. Το πολιτικό πρόβλημα της ανθρωπότητας είναι καταχωνιασμένο βαθιά μέσα στην ψυχή της και συνοψίζεται στο πώς να σωθεί από τους «σωτήρες» της, πώς να απελευθερωθεί από τους «απελευθερωτές» της».

Γεράσιμος Λυκιαρδόπουλος, Η «Ρωμιοσύνη» στον Παράδεισο

*Πώς βγήκανε πάλι απ' αυτή τη φωτιά
ο Κορ Διευθυντής
ο διπλωματικός ακόλουθος
ο Κορ πρέσβυς;
Και τώρα τι πρέπει να γίνει
σ' αυτό το νεκροταφείο των ονομάτων
σ' αυτό το νεκροταφείο των λέξεων;
Πώς θα ξαναβαφτίσουμε τις πυρκαγιές
«Ελευθερία», «ισότητα», «εξουσία»;
Μιχάλης Κατσαρός, Στο νεκρό δάσος*

Μέσα στην πολιτική σκακιέρα της τελευταίας περιόδου (μετά την άνοδο και πτώση του ΣΥΡΙΖΑ), υποφώσκουν κινήσεις, κινήματα, συλλογικότητες που δεν ελπίζουν, δεν υπόσχονται αλλά πράττουν. Αντιφασιστικές κινήσεις που θέτουν τον φασισμό εκτός εδάφους, μεταναστευτικές δομές αλληλεγγύης που στην κυριολεξία σώζουν ζωές αποτελεσματικότερα από το κράτος, οριζόντιες οικονομικές δομές που παράγουν πλούτο, μεροκάματο και δικαιοσύνη και χιλιάδες συζητήσεις σε υψηλό επίπεδο για το τι μέλλει γενέσθαι. Αυτό που λείπει, όχι ως διακηρυγμένος πόθος αλλά ως αναπόσπαστο στοιχείο τακτικής-στρατηγικής των ανωτέρω, είναι ο ολικός συντονισμός και η ενιαία κίνηση, γενικά και επί μέρους. Αυτό ακριβώς είναι και το τελευταίο οχυρό της αριστερής λαϊκιστικής ρητορείας που, μέχρι να υπάρξει παραγωγή αντιπαραδείγματος, θα θεωρεί την επιχείρηση κατάληψης του κράτους ως το μόνο ρεαλιστικό πολιτικό σχέδιο. Αυτός είναι και ο λόγος που πληθώρα ανθρώπων διστάζουν να αποστοιχηθούν από την Αριστερά και να στηρίξουν ή και να συμμετέχουν σε αντιεξουσιαστικά εγχειρήματα και κινήματα βάσης. Στόχος των κινήματων λοιπόν είναι να γίνουν –και– *Κίνημα*, να παρέχουν αξιόπιστες αντιπροτάσεις στο καπιταλιστικό φαντασιακό της ανάπτυξης και να εντείνουν τις αντιστάσεις εκείνες που θα γεννηθεί ο ριζοσπαστισμός του 21^{ου} αιώνα: ριζοσπαστισμός αδιαμεσολάβητος, συντακτικός, Αντίστασης αλλά και Ευθύνης.

Παραπομπές:

[1] Βλ. *Λαϊκισμός, δημοκρατία και γιατί πρέπει να κερδίσουν οι λαϊκιστές*, άρθρο του Μιχάλη Θεοδοσιάδη

[2] Βλ. *Πώς θα νικηθεί ο λαϊκισμός*

[3] Βλ. εκπομπή Γιώργου Παπαδάκη, 26/1/2014

[4] «*Εκείνο που είναι σημαντικό για τον ΣΥΡΙΖΑ, και θα επιχειρήσει να διασφαλίσει, είναι να υπάρχει το περιβάλλον που θα επιτρέψει στο Άγιο Όρος να συνεχίσει να παίζει τον ρόλο του, με ηρεμία και προσήλωση στα της ψυχής, στα του πνεύματος, στα του ανθρώπου. Χωρίς πρόθεση πρόκλησης τολμώ να προσθέσω στα τελευταία: στα της εξωτερικής πολιτικής της πατρίδας μας.*»
Ρένα Δούρου στο Αγιορείτικο Βήμα, 20/3/2014

[5] Συνέντευξη Άκη Γαβριηλίδη στην Εφημερίδα των Συντακτών, *Τι καινούριο φέρνουν οι Πλατείες;*

[6] Κ. Δουζίνας: Από την πολιτική στη δημοκρατική ανυπακοή

[7] Κ. Δουζίνας: Ζούμε σε πολλαπλές χρονικότητες

[8] Λαφαζάνης: Ο ΣΥΡΙΖΑ θα καταργήσει το μνημόνιο με δημοκρατικό τρόπο

[9] Κατεβάζουν τους τόνους Λαφαζάνης και Ραχήλ Μακρή για την συμφωνία

[10] Βλ. το σχετικό βίντεο «*Σχετικά με τους πρόσφυγες, έκανε λόγο για τραγωδία, ενώ διερωτήθηκε: «Δεν έχουμε πρεσβεία της Συρίας: Γιατί; Για να αποσταθεροποιήσουμε το καθεστώς Άσαντ;»».*

[11] Copyright Yanis Varoufakis, The Athens Spring lives on!

Από τον σωφρονισμό στην αιχμαλωσία και τον διάχυτο κοινωνικό έλεγχο

Σπύρος Τζουανόπουλος

Στις φυλακές «τύπου Γ» θα εγκλείονται καταδικασμένοι, αλλά και υπόδικοι, για τρομοκρατία, εσχάτη προδοσία και λοιπά αδικήματα σχετιζόμενα με εγκληματική οργάνωση, εκτίοντας πραγματική ποινή (δηλαδή χωρίς κανένα ευεργετικό υπολογισμό) τουλάχιστον 4 ετών εντός αυτών. Θα κρατούνται επίσης, όσοι κρατούμενοι κρίνονται επικίνδυνοι για την ασφάλεια της χώρας και τη δημόσια τάξη, καθώς και όσοι κρίνονται επικίνδυνοι για την τάξη και την ασφάλεια της φυλακής, όπου κρατούνται. Μέχρι σήμερα βέβαια, η τιμωρία μέσω των διαρκών μεταγωγών ήταν μια πραγματικότητα για μια σειρά κρατουμένων που έμπαιναν στο στόχαστρο των σωφρονιστικών και διεπόταν από την πλήρη αυθαιρεσία των τελευταίων: με τη θέσπιση του μέτρου όμως με τη βούλα του νόμου σκοπός είναι η διάχυση του φόβου για την αποτροπή των διεκδικήσεων εντός των φυλακών. Ο νόμος προβλέπει επίσης και μια σειρά από ολοκληρωτικά μέτρα, όπως:

- Καθολική στέρηση του δικαιώματος χορήγησης αδειών σε κρατούμενους αυτής της ειδικής κατηγορίας.
- Καθολική στέρηση της ημιελεύθερης διαβίωσης.
- Καθολική στέρηση του δικαιώματος των μεροκάματων.
- Ο χρόνος για την αποφυλάκιση όσων έχουν καταδικαστεί σε ποινή ισόβιας κάθειρξης για συμμετοχή σε τρομοκρατική οργάνωση αυξάνεται στα 20 χρόνια, από 16 που ισχύει σήμερα.

- Στέρηση-περιορισμός του δικαιώματος επικοινωνίας, τηλεφωνικής και δια ζώσης με το κοινωνικό τους περιβάλλον, με τρόπο και όρους που θα διαμορφώνονται από τον εσωτερικό κανονισμό του Καταστήματος, από την αυθαιρεσία δηλαδή των σωφρονιστικών!

- Ο Εισαγγελέας Εκτέλεσης Ποινών παραγγέλλει με βάση την καταδικαστική απόφαση ή το ένταλμα προσωρινής κράτησης την μεταγωγή στις φυλακές ή στις πτέρυγες τύπου Γ΄ κρατουμένων και υποδίκων για τα εγκλήματα του άρθρου 187Α και συναφή. Επίσης, ο ίδιος Εισαγγελέας κρίνει, κατά τρόπο απόλυτο, ποιοι από άλλες κατηγορίες κρατουμένων αποτελούν απειλή όχι μόνο για τη τάξη και την ασφάλεια της φυλακής αλλά και της δημόσιας τάξης και ασφάλειας, ώστε να μεταχθούν σε καταστήματα τύπου Γ.

Εκεί που το πράγμα ξεφεύγει από τα μέχρι τώρα ευρωπαϊκά δεδομένα και αρχίζει να γειτνιάζει με νομικά ήθη των ΗΠΑ είναι στις διατάξεις που προβλέπουν «ευνοϊκές» ρυθμίσεις για συνεργαζόμενους. Όσοι είναι υπαίτιοι οποιασδήποτε εγκληματικής πράξης (εκτός από συμμετοχή σε τρομοκρατική οργάνωση), εφόσον έδωσαν πληροφορίες ή με οποιονδήποτε τρόπο συνετέλεσαν στην εξάρθρωση τρομοκρατικής οργάνωσης ή σύλληψη φυγόδικων ή φυγόποινων για πράξεις τρομοκρατίας του άρθρου 187Α, επιβραβεύονται με αποφυλάκιση, με αναστολή της ποινικής δίωξης, με απόλυση! Ξεκάθαρος στόχος της ρύθμισης είναι η διάχυση του κλίματος ανασφάλειας μεταξύ των κρατουμένων, με άνωτερο στόχο να σπάσει η αλληλεγγύη μεταξύ «ποινικών» και «πολιτικών».

Επίσης, ειδική υπηρεσία της αστυνομίας –ο κανονισμός λειτουργίας της οποίας θα είναι απόρρητος και δεν θα δημοσιευτεί– θα είναι πλέον υπεύθυνη όχι μόνο για την εξωτερική και περιμετρική φρούρηση της φυλακής, αλλά θα ελέγχει και την είσοδο-έξοδο σε αυτήν.

Πέραν της αυστηροποίησης των μέτρων που προβλέπονται για τους τρώφιμους των φυλακών αυτών, άξιο παρατήρησης είναι η διευρυμένη δυνατότητα που δίνει το κράτος στον εαυτό του να

πράξει κατά το δοκούν. Ενδεικτικό είναι ότι επιτρέπεται στον κρατούμενο να προσφύγει εναντίον της κράτησής του σε φυλακές τύπου Γ' ενώπιον Δικαστικού Συμβουλίου, ο Εισαγγελέας όμως μπορεί να τον ξαναστέλνει στις φυλακές Γ' επ' άπειρον, αφού του επιτρέπεται να επανεκδώσει νέα εντολή κράτησης για τον ίδιο κρατούμενο, «εφόσον προκύψουν νέα στοιχεία». Το πανηγυρικότερο όλων όμως είναι ότι τα βουλεύματα και οι διατάξεις αυτές κοινοποιούνται υποχρεωτικά στον Υπουργό Δικαιοσύνης, ο οποίος έχει και ο ίδιος δυνατότητα προσφυγής!

Νομιμοποιητικός πυλώνας της φυλακής στο κοινωνικό συμβόλαιο είναι η αντίληψη περί σωφρονισμού του εγκλείστου. Στο νέο νομοσχέδιο, όπως σωστά έχει διαπιστωθεί από τους εγκληματολόγους όλου του πολιτικού φάσματος, η αντίληψη αυτή υπονομεύεται ανοιχτά και σαν σκοπός πλέον τίθεται η εξουδετέρωση-αχρήστευση του απείθαρχου υποκειμένου, άσχετα από την «βαρύτητα» της πράξης που τον οδήγησε στη φυλακή. Ενδεικτικό είναι ότι ο νομοθέτης δεν έχει ως κριτήριο την ποινική απαξία του εγκλήματος, που διέπραξε ο κρατούμενος, ώστε να στείλει στις φυλακές τύπου Γ' τους «βαρυποινίτες»: αντίθετα, κριτήριό του είναι η απειθαρχία, η οποία μπορεί π.χ. να στείλει έναν υπόδικο για οποιοδήποτε έγκλημα στην απομόνωση των φυλακών Γ', επειδή διαπληκτίστηκε με έναν σωφρονιστικό υπάλληλο.

Από την 11η Σεπτεμβρίου 2001 και μετά παρατηρείται η εντεινόμενη ενσωμάτωση και στο Ελληνικό δίκαιο του Ποινικού Δικαίου του Εχθρού. Πρόκειται για μια δικαιική αντίληψη, που έρχεται σε ρήξη με τα νομιμοποιητικά θεμέλια του Κράτους Δικαίου και εδράζεται στην αντίληψη ότι ορισμένες «απείθαρχες» κατηγορίες κοινωνικών υποκειμένων δε θα πρέπει να προστατεύονται από την ίδια δέσμη νομικών εγγυήσεων, όπως ένας πλήρης φορέας δικαιωμάτων : αντίθετα, θα πρέπει να θεσπιστούν διατάξεις που θα κατοχυρώνουν αντιμετώπιση Εχθρού. Πρόκειται για την προσπάθεια ρύθμισης της σχέσης της κατάστασης εξαίρεσης στο πεδίο της εφαρμογής του ποινικού νόμου, της σχηματοποίησης δηλαδή κανόνων, που θα ρυθμίζουν την

απελευθέρωση δυνατοτήτων κρατικής βίας σε απείθαρχα υποκείμενα. Το Ποινικό Δίκαιο του Εχθρού τιμωρεί αυστηρότερα ακριβώς για το φρόνημα του εγκληματία, και η υιοθέτησή του ακριβώς εξυπηρετεί την επισημοποίηση και τον καθαγιασμό του «χαμηλής έντασης» εμφυλίου πολέμου που διεξάγεται στο εσωτερικό των Δυτικών κοινωνιών. Στην Ελλάδα ήταν μέχρι πρόσφατα το αντάρτικο πόλης (και το «κοινό» έγκλημα όταν απάγει επιχειρηματίες «εθνικού ενδιαφέροντος»), αλλά ο κύκλος των εχθρών έχει ήδη διευρυνθεί στους «βίαιους ριζοσπάστες» και στους «παραβατικούς μετανάστες». Όλοι όσοι βρίσκονται στην πρώτη γραμμή του κοινωνικού ανταγωνισμού γίνονται θύματα του νομικού ολοκληρωτισμού, ακριβώς γιατί το παράνομο των πράξεών τους έχει έκδηλα πολιτικό χαρακτήρα. Το πολιτικό/αστυνομικό/δικαστικό σύμπλεγμα δρα πλέον σαν ενιαία εξουσία. Η ζώνη αυτή ολοένα και θα επεκτείνεται, όσο θα διευρύνεται και ο κύκλος των ανθρώπων, που η εξουσία θέλει να θέσει σε καθεστώς εξαίρεσης. Ο κύκλος έχει ήδη διευρυνθεί στους μετανάστες και σιγα-σιγά θα περιλάβει και τους οφειλότες του Δημοσίου, ενώ σχέδια για ιδιωτικοποίηση των κέντρων κράτησης αρχικά και των φυλακών σε επόμενο στάδιο έχουν κάνει την εμφάνισή τους, απλώνοντας το σκοτάδι της αυθαιρεσίας και εντείνοντας την επίθεση στο έγκλειστο κομμάτι της κοινωνίας μας.

Στο πεδίο της σωφρονιστικής νομοθεσίας, η απόρριψη του προηγούμενου νομοσχεδίου για την μεταρρύθμιση του Σωφρονιστικού Κώδικα σε ηπιότερη κατεύθυνση, συνδυαστικά με την μη εφαρμογή των εξαγγελθέντων μέτρων για την αποσυμφόρηση και αντ' αυτών η ψήφιση στα θερινά τμήματα μιας Βουλής, που θυμίζει Βαϊμάρη, του πιο επιθετικού νομοσχεδίου που έχει κατατεθεί από αυτή την κυβέρνηση είναι μια άνευ προηγουμένου επίθεση, που οφείλουμε να την τσακίσουμε. Ο βασικός στόχος του νόμου, πέραν όλων των λοιπών σχεδίων έντασης του ολοκληρωτισμού, είναι να σπάσει τους δεσμούς αλληλεγγύης των κρατουμένων, αφενός μεταξύ τους και αφετέρου με τους «έξω». Αυτό που φοβίζει την εξουσία πιο πολύ δεν είναι ούτε το οργανωμένο έγκλημα που ελέγχει ολόκληρα πεδία στις φυλακές,

ούτε οι αποδράσεις, ούτε η «ανομία» εντός των τειχών των φυλακών. Αντίθετα, είναι αυτό που διαχρονικά τρομοκρατούσε και τρομοκρατεί κάθε εξουσία που υπήρξε, και δεν είναι άλλο από την αυτοοργάνωση των από τα κάτω που συνειδητοποιούν ότι δεν έχουν να χωρίσουν τίποτα μεταξύ τους και δεν έχουν να χάσουν τίποτα παρά τις αλυσίδες τους. Η μάχη για τις φυλακές θα κρίνει πολλά : εμείς θα κρατήσουμε τη θέση, που μας ανήκει, στο πλευρό της αγωνιζόμενης κοινωνίας για την κοινωνική απελευθέρωση.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 15

Η κρίση του τύπου και η δυνατότητα εξόδου

Επιμέλεια: **Κ. Ζαχαριουδάκη, Σ. Τζουανόπουλος**

Η “Βαβυλωνία” στις 12 Ιουλίου, διοργάνωσε ανοιχτή συζήτηση στο Nosotros στα Εξάρχεια, με θέμα την κρίση του τύπου και τη δυνατότητα επιβίωσης του έντυπου λόγου. Στη συζήτηση συμμετείχαν και παρακολούθησαν εκατό περίπου άτομα. Εισηγητές ήταν ο Γιώργος Σταματόπουλος (Ελευθεροτυπία), ο Νίκος Ξυδάκης (Καθημερινή) και ο Στέλιος Ελληνιάδης (εφημερίδα Δρόμος). Τη συζήτηση άνοιξε ο Νίκος Ιωάννου από τη “Βαβυλωνία” λέγοντας:

«Αν με ρωτούσατε, αν γνωρίζω τι είναι αυτό που λένε «κρίση του τύπου», θα απαντούσα: «Ναι!». Έχουν κλείσει αρκετές εφημερίδες και περιοδικά το τελευταίο διάστημα. Πολλοί άνθρωποι έχουν βρεθεί στο δρόμο. Συναντάμε απολυμένους στις διαδηλώσεις και τις συγκεντρώσεις. Δημοσιογράφους πολλούς αλλά και άλλους που έτρωγαν ένα κομμάτι ψωμί. Αυτό όμως δεν είναι η ίδια η κρίση του τύπου. Ίσως είναι το αποτέλεσμα αυτής της κρίσης. Τεράστια εκδοτικά συγκροτήματα όπως του Λαμπράκη, του Τεγόπουλου, του

Μπόμπολα, αλλά και μικρότερα, εδώ και δεκαετίες συντηρούνταν, εκμεταλλευόμενα το κύρος και την ισχύ που αποκτούσαν διαρκώς όσο το πολιτικό σύστημα στεκόταν γερά στα πόδια του. Ασκούσαν εξουσία και καρπώνονταν μερίδιο απ' την οικονομική πίτα. Είτε επρόκειτο για διαφήμιση (κρατική ή ιδιωτική) είτε για επιχορήγηση (φανερή ή κρυφή). Αυτή η άσκηση εξουσίας διανύει περίοδο φθοράς με οδυνηρά αποτελέσματα για τους εργαζόμενους σ' αυτόν τον κλάδο. Από τις μεγάλες αλλαγές που ζούμε, δεν νομίζω πως μπορεί να εξαιρεθεί κάποιος. Η αμφισβήτηση του κύρους και της ισχύος των πολιτικών εξουσιών διατυπώνεται από το σύγχρονο άτομο και μεταδίδεται σε ό,τι σχετίζεται με αυτές. Ένα άτομο που πλέον αντιλαμβάνεται αλλιώς την πληροφορία. Δεν ξέρω πώς ακριβώς, άλλωστε μιλάμε για κάτι που συμβαίνει τώρα, αλλά μπορούμε να το συζητήσουμε. Τέλος πάντων, γεννιέται ένας άνθρωπος που δεν αναγνωρίζει ως ήχο πληροφορίας και γνώσης το «χρυσό χρυσό» του χαρτιού. Πολύ δε πιο σοβαρό, αν δεν αναγνωρίζει το περιεχόμενο ως τέτοιο. Υπάρχει επιθυμία (για ανάγκη δεν συζητώ, θα γυρίσουμε στο παρελθόν) για επιβίωση του έντυπου λόγου; Εγώ λέω ότι όση σχέση έχει η αγάπη κι ο έρωτας με τη ζωή μας τόση σχέση έχει και το έντυπο με τη γνώση και την πληροφορία. Στην εποχή των μεγάλων αλλαγών τίποτα δεν συμβαίνει μόνο του.»

Ο σφιχτός εναγκαλισμός της τέταρτης εξουσίας, του Τύπου όπως τον γνωρίσαμε στην Ελλάδα, με το κυρίαρχο πολιτικό σύστημα, τη λογική του κέρδους, αλλά και η βαθμιαία αυτονόμησή της από την κοινωνία σε συνδυασμό με την αποποίηση του απαραίτητου για τη δημοκρατία ελεγκτικού της ρόλου, οδήγησαν στην απαξίωσή της από τους πολίτες. Πώς συνδέεται όμως η κρίση του έντυπου λόγου με την κρίση του πολιτικού συστήματος; Και τι προοπτικές υπάρχουν ώστε ο Τύπος σε κάθε του μορφή πλέον (έντυπος, ηλεκτρονικός) να αφουγκραστεί την κοινωνική δυναμική και να υπηρετήσει το δημόσιο, συλλογικό συμφέρον, να αποτυπώσει δηλ. τις κοινωνικές αναζητήσεις σε ένα ριζοσπαστικό πλαίσιο ελευθερίας και όχι εξάρτησης; Ήταν ορισμένα από τα ερωτήματα που ανιχνεύτηκαν στη δημόσια συζήτηση.

Για τον **Γιώργο Σταματόπουλο** τα αίτια της κρίσης του τύπου εντοπίζονται στην κρίση του ίδιου του πολιτικού συστήματος. «Ο τύπος έντυπος και ηλεκτρονικός ακολούθησε τις επιταγές του επικρατήσαντος πολιτικού συστήματος, του καπιταλισμού, και κατ' επέκταση ακολουθεί την πτώση του». Ακόμα κι εκείνα τα χαρακτηριστικά που τον συγκρατούσαν από την πτώση, δηλ. η ανεξαρτησία των εφημερίδων, το ρεπορτάζ, η έρευνα, η γνώμη- γνώση, η ανάλυση, χάθηκαν από τότε που ο Τύπος υπηρετεί το κέρδος, την πολιτική εξουσία και τα συμφέροντα των επιχειρηματιών. Όλα τα παραπάνω οδήγησαν στην υποβάθμιση της ποιότητας του περιεχομένου των εντύπων, την προβολή σκανδάλων και μικρο-γεγονότων χωρίς έρευνα και ρεπορτάζ. Αποκορύφωμα η αποκοπή του Τύπου από την κοινωνία και τα προβλήματά της. Εφόσον λοιπόν οι δημοσιογράφοι, όντας μη ανεξάρτητοι, χειραγωγήθηκαν από τους διεφθαρμένους πολιτικούς, ο έντυπος λόγος μπορεί να επιβιώσει μόνο εάν προσεγγίσει την κοινωνία (μειονότητες, νέοι), ενισχύσει το περιεχόμενό του παραμένοντας κριτικός, αντικειμενικός και τέλος συνεργαστεί με τους ιστότοπους. Καταλήγοντας, έκανε ειδική αναφορά στη σαγήνη και τη δύναμη του λόγου, ο οποίος πρέπει να ταυτιστεί με την κοινωνία και τη δημοκρατία: «Ο Τύπος πρέπει να είναι μπροστάρης στην ανατροπή του υπάρχοντος συστήματος όχι με βίαια μέσα (μη αποκλείοντάς τα), αλλά με την ανάδειξη της κοινωνικής δύναμης και του δημοσίου διαλόγου». Παραλλήλως, τέλος, τους «αγανακτισμένους» των πλατειών με τον «αγανακτισμένο» Τύπο.

Από την πλευρά του, ο **Στέλιος Ελληνιάδης** συνέδεσε τα αίτια της κρίσης του έντυπου λόγου με μια κριτική στην αριστερά. Απέρριψε ως αίτιο της κρίσης του γραπτού τύπου το διαδίκτυο (ηλεκτρονικός τύπος), καθώς το ίντερνετ, είπε, είναι σημαντικό για τη διάδοση της πληροφορίας, ακόμα και για τα κινήματα. Υπάρχει όμως ένας σαφής διαχωρισμός μεταξύ διαδικτύου-εφημερίδων και βιβλίων, μια άλλη επικοινωνιακή σχέση, τόνισε και εξήγησε: Η εφημερίδα ενεργοποιεί περισσότερες αισθήσεις κατά την ανάγνωσή της, ενώ μέσα σ' αυτήν αποτυπώνεται μια συνολική εικόνα για την κοινωνική πραγματικότητα (προσέγγιση

καθημερινής ζωής). Αντίθετα, το διαδίκτυο οδηγεί στη μηχανοποίηση του ανθρώπου και είναι δύσκολο μέσα απ' αυτό ο χρήστης να λειτουργήσει συνδυαστικά – λαμβάνει έτσι μόνο ένα μέρος των ειδήσεων. Ο Στ. Ελληνιάδης συμφώνησε με τον Γ. Σταματόπουλο στη θέση πως η πτώση της εφημερίδας και του βιβλίου οφείλεται στην παρακμή του δυτικού μοντέλου (καπιταλισμού), μια κρίση όχι μόνο οικονομική, αλλά και πολιτική, πολιτισμική, κοινωνική, ηθική.

Από τον ελεύθερο ανταγωνισμό, τον φιλελευθερισμό (χαρακτηριστικά του καπιταλιστικού συστήματος), έχουμε περάσει στην απόλυτη συγκεντροποίηση, μέσω εταιρειών οι οποίες ελέγχουν το σύνολο της πληροφορίας. Το γεγονός αυτό αποτελεί στοιχείο παρακμής, σημείωσε. Πλέον γίνεται προπαγάνδα όχι μόνο υπέρ του συστήματος, αλλά κυρίως για το κέρδος, «χάριν του οποίου τα Μέσα στρέφονται ενάντια του ίδιου του συστήματος υπέρ του οποίου προπαγανδίζουν» (π.χ. Εφημερίδα News of the World).

Δεύτερο στοιχείο παρακμής οι κοινωνικές ανισότητες που δημιουργούνται στις καπιταλιστικές κοινωνίες σε κρίση: «Όταν οι κοινωνίες βρίσκονται σε παρακμή, χωρίς δυναμική ανόδου, είναι φυσικό να μην μπορεί να είναι εργαλείο τους το βιβλίο, η εφημερίδα».

Τρίτο στοιχείο παρακμής για τον Ελληνιάδη η λογοκρισία που υφίστανται πολλοί δημοσιογράφοι, όταν παρεκκλίνουν από τη συγκεκριμένη φόρμουλα του εκάστοτε εργοδότη. Συνέχισε λέγοντας ότι η αριστερά δεν μπορεί να διαχειριστεί την κρίση με αποτελεσματικό τρόπο. Η κοινωνική και όχι η κομματική Αριστερά, παρά τις θυσίες, δεν έχει προτείνει ένα μοντέλο, το οποίο να υιοθετηθεί από την κοινωνία, να την αναθερμάνει ώστε να οδηγηθούμε μέσω κοινωνικών διεργασιών στην ανατροπή του συστήματος, κατέληξε.

Σύμφωνα με τον **Νίκο Ξυδάκη**, η κρίση του έντυπου λόγου είναι κρίση περιεχομένου-φυσιογνωμίας, η οποία αφορά όχι μόνο τις εφημερίδες, αλλά και τα media (π.χ. Alter). Η κρίση, συνέχισε,

είναι διεθνής και έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- παγκοσμιοποίηση του ψηφιακού κόσμου,
- κατάρρευση του επιχειρηματικού μοντέλου (κρίση των New York Times),
- μείωση των εσόδων του αναγνωστικού κοινού,
- περιορισμό της ρευστότητας του χρήματος, και
- κάμψη της διαφήμισης.

Για την ελληνική πραγματικότητα σημείωσε ότι η οικονομική και εθνικο-πολιτική κρίση έχουν αντίκτυπο και στον ελληνικό Τύπο. Το ελληνικό μοντέλο του Τύπου, αποτελώντας μια «κόπια» του ελληνικού καπιταλιστικού συστήματος μετατοπίστηκε από ένα συντηρητικό μόρφωμα σε ένα μόρφωμα πιο ευέλικτο, εκφράζοντας έτσι μια Ελλάδα εξωστρεφή, με ευαισθησία στις πολιτικές ελευθερίες.

Από το λαϊκισμό και την «λαϊφ-σταϊλοποίηση» του Τύπου το '80 περνάμε στη δεκαετία του '90 και του 2000, όταν πλέον οι άνθρωποι των media υποτάσσονται πλήρως στο νέο κοσμοείδωλο του φιλελευθερισμού της παγκοσμιοποίησης, αναγνωρίζοντας μία μόνο ελευθερία, αυτή της αγοράς, τόνισε. Στο πλαίσιο αυτό, στις ΗΠΑ επί Κλίντον μεσουρανούν τα golden boys, ενώ στην Ελλάδα επί Σημίτη ανθεί ο λαϊκισμός και η κλεπτοκρατία (Χρηματιστήριο, Ολυμπιακοί Αγώνες). Σήμερα το πολιτικό φάσμα δεν συνεχεται από ιδέες, αλλά από συμφέροντα, μετατρέποντας το υποκείμενο λαός σε εχθρό.

Άλλο χαρακτηριστικό της κρίσης αποτελεί η συλλογική ενοχοποίηση όλων των κοινωνικών δικαιωμάτων που κατακτήθηκαν μέσα από αγώνες. Από τη μια ενοχοποίηση του λαού γι' αυτά που δόθηκαν του δόθηκαν, από την άλλη κυριαρχία στοιχείων βιοπολιτικής επιτήρησης εδάφους, λόγου, σώματος με κυρίαρχο στόχο τη μετάβαση από το έθνος-κράτος σε κράτος-προτεκτοράτο. Κατά τον Ξυδάκη όμως, δυνατότητες υπάρχουν, αφού οι άνθρωποι των οποίων η αυτονομία αμφισβητείται μπορούν να δημιουργήσουν εναλλακτικά δίκτυα, μέσω μιας καινούριας συλλογικής διάνοιας. Ένα βήμα θα αποτελούσε η δημιουργία ενός νέου επιχειρηματικού

μοντέλου (fair-trade) όπου το κέρδος θα καρπώνεται κατευθείαν ο παραγωγός της είδησης με την ταυτόχρονη εναντίωση στο διαδικτυακό μοντέλο, που εμπορευματοποιεί τους ανθρώπους με το πρόσχημα του «τζάμπα», ενώ στην πραγματικότητα αποτελεί έναν απροστάτευτο δημόσιο χώρο.

Στη ζωντανή συζήτηση που ακολούθησε, υπήρξε γόνιμη ανταλλαγή απόψεων αλλά και αντιπαραθέσεις:

– Δεν υπάρχει κρίση του λόγου γενικά, αλλά κρίση των εταιρικών παραδοσιακών media, κι αυτό επειδή ο λόγος είναι περισσότερος από ποτέ. Οπότε θα πρέπει να αναρωτηθούμε για το ρόλο των media, για τα προβλήματα του ηλεκτρονικού λόγου, για το αν η κρίση είναι γενικότερη ή αφορά μόνο τα παραδοσιακά media. Στο ίδιο πλαίσιο, άλλος ομιλητής έθεσε το ερώτημα εάν πρόκειται για κρίση των εκδοτικών συγκροτημάτων ή των δημοσιογράφων ή και των δύο μαζί.

– Άλλος ομιλητής συνέδεσε την κρίση του Τύπου με την αδυναμία του βιβλίου να ξεφύγει από το νόημα της λέξης εμπόρευμα τη στιγμή που οι συγγραφείς μέσω του management έχουν ενταχθεί στα πλαίσια μιας παραγωγικής διαδικασίας. Στο πλαίσιο αυτό, η κρίση του Τύπου ισούται με κρίση του περιεχομένου του που εκφράζεται εξαιτίας της αντικοινωνικής συμπεριφοράς του Τύπου (π.χ. υβριστικό άρθρο της Σώτης Τριανταφύλλου απέναντι στις κοινωνικές διεργασίες της πλατείας Συντάγματος). Η βαθειά κρίση του περιεχομένου του τύπου οφείλεται και στην έλλειψη ιστορικής γνώσης, αλλά και στην έλλειψη παιδείας, ως προς την έννοια του δημόσιου χώρου. Για το πρώτο διαπιστώνεται εμπειρικά ότι αν διαρραγούν οι όροι του κοινωνικού συμβολαίου, αναπόφευκτη συνέπεια είναι η σύγκρουση του λαού με την εξουσία, ενώ ο δημόσιος χώρος αντιμετωπίζεται περισσότερος ως κρατική οντότητα παρά ως χώρος δημοσίου διαλόγου. Ο ίδιος θεώρησε ότι η έννοια της λέξης του δημοσιογράφου και η ταυτότητά του πρέπει να αναδιαταχτούν, ενώ η συνισταμένη όλων των διεξόδων από την κρίση, θα είναι μόνο πολιτική. Ο έντυπος λόγος και κατ' επέκταση ο Τύπος, θα πρέπει να μπει στη διαδικασία της ρήξης μακριά από ιδεολογίες και κομματικές

εκπροσωπήσεις, θα πρέπει να προσεγγίσει την κοινωνία μέσα από διαδικασίες διεκδίκησης του δημόσιου χώρου, διεύρυνσης του δημόσιου διαλόγου, ακούγοντας και εκφράζοντας τις πραγματικές κοινωνικές ανάγκες, κατέληξε.

Αντιπαραθέσεις υπήρξαν και όταν η συζήτηση αντιμετώπισε το ζήτημα της πνευματικής ιδιοκτησίας και το μέλλον του ιστορικού παραδείγματος των κολοσσών των ΜΜΕ. Έτσι, έντονη κριτική ασκήθηκε στον Γιώργο Σταματόπουλο, ο οποίος, μιλώντας για «κλέφτες κολοσσούς του τζάμπα που κλέβουν το λόγο των ανθρώπων», πρότεινε το να πληρώνει ο χρήστης των υπηρεσιών αναζήτησης αντίτιμο όταν «googlάρει» το όνομα του εκάστοτε συντάκτη, ο οποίος στη συνέχεια θα πληρώνεται από τις εταιρίες! Ο αντίλογος στην παραπάνω πρόταση είχε να κάνει με την απελευθέρωση της πληροφορίας που έχει συντελεστεί, και σήμερα η ευρωπαϊκή και αμερικανική νομοθεσία προσπαθεί να χειραγωγήσει, αλλά και στους παραλογισμούς που οδηγεί το ιδεολόγημα της πνευματικής ιδιοκτησίας (βλ. και άρθρο Αντώνη Μπρούμα, «*Τα Τρολ της Διανοητικής Ιδιοκτησίας*, στο ίδιο τεύχος). Επίσης, εντύπωση προκάλεσαν αποστροφές του λόγου του Νίκου Ξυδάκη, ο οποίος, πέραν της σύμπνοιας στο ζήτημα των πνευματικών δικαιωμάτων με το Σταματόπουλο, υπερασπίστηκε και το έργο των μεγαλοεκδοτών στη Μεταπολίτευση, λέγοντας πως «ταΐζουν πολύ κόσμο οι οργανισμοί τους», και πως «όλη η πολιτιστική παραγωγή του τόπου στηρίζεται από αυτούς». Το σίγουρο συμπέρασμα είναι πως, και στο πεδίο του Τύπου, «ζούμε την εποχή των Τεράτων», και πως «το Νέο αναδύεται εκτός και ενάντια στο κάθε παραδοσιακό».

Ποινικό Δίκαιο του Εχθρού

Σπύρος Τζουανόπουλος

Το ελληνικό παράδειγμα της κατασκευής εχθρών και της καταπολέμησής τους

Το αντιεξουσιαστικό κίνημα, όντας το πιο ευαίσθητο κομμάτι του πολιτικού φάσματος σε ζητήματα ελευθεριών, αλλά και ένα από τα πιο εκτεθειμένα στους σχεδιασμούς της καταστολής, λειτούργησε τα προηγούμενα χρόνια σα σειсмоγράφος, καταγράφοντας τις δονήσεις του μετασχηματισμού του Κράτους Πρόνοιας σε Κράτος Ασφάλειας. Έτσι, μάλλον άθελά του, περιέγραψε τις εξελίξεις που σήμερα μετασχηματίζουν το Δίκαιο της Δύσης. Παράλληλα, όλο αυτόν τον καιρό, μια αντίστοιχη συζήτηση είχε ανοίξει ανάμεσα στους θεωρητικούς του Ποινικού Δικαίου, για την εμφάνιση ενός νέου δόγματος νομοθέτησης που υποσκάπτει και, σε πολλές περιπτώσεις, τείνει να αντικαταστήσει το κλασικό Ποινικό Δίκαιο, και μαζί τις εγγεγραμμένες με αίμα κατακτήσεις των κινημάτων σε αυτό. Το νέο αυτό δόγμα τιτλοφορείται Ποινικό Δίκαιο του Εχθρού (γερμ. Feindstrafrecht). Νονός του δόγματος είναι ο καθηγητής Ποινικού Δικαίου στη Νομική Σχολή της Βόννης Guenther Jakobs.

Η νέα αυτή αντίληψη δικαίου υπερκεράζει τις θεμέλιες αρχές συγκρότησης του Δικαίου των δυτικών κοινωνιών και φιλοδοξεί να δώσει ισχύ νόμου στα καθεστώτα της Ασφάλειας και της Εξαίρεσης.

Έννοια

Στη σύλληψή του το Ποινικό Δίκαιο του Εχθρού φαντάζει απλό στα λόγια του εμπνευστή του:

«Για να μπορούμε να μιλάμε για πρόσωπα που αναγνωρίζονται ως τέτοια από το Δίκαιο, με άλλα λόγια: για πολίτες, θα πρέπει τα πρόσωπα αυτά να παρέχουν και τη γνωστική ασφάλεια ότι θα εκπληρώσουν τα καθήκοντά τους. Όταν αυτό δεν συμβαίνει, π.χ.

όταν έχουμε μπροστά μας έναν “σατανά” που βάζει συνεχώς κατά της έννομης τάξης διαψεύδοντας ριζικά τις προσδοκίες μας, τότε δεν βρισκόμαστε αντιμέτωποι με ένα πρόσωπο, αλλά με ένα άτομο, ακριβέστερα: με έναν που, όπως κι ένα άγριο ζώο, αποτελεί εστία κινδύνου από την οποία πρέπει να διασφαλισθούν οι άλλοι.» Ως αντίθετος πόλος λοιπόν εμφανίζεται το **άτομο-εχθρός**, δηλαδή όποιος διαψεύδει διαρκώς την προσδοκία ότι θα συμπεριφερθεί ως πρόσωπο.

Αν τα παραπάνω φαίνονται απλοϊκές περιηγήσεις ενός ποινικολόγου στις σκέψεις του Χομπς, η φράση που εκστόμισε ο ποινικολόγος αυτός σε ένα συνέδριο νομικών το 1985, 16 χρόνια πριν τους Δίδυμους Πύργους, προλόγισε το περιβάλλον Δικαίου που διαμορφώνεται στην Ευρώπη σήμερα:

*«Η ύπαρξη του Ποινικού Δικαίου του Εχθρού δεν δείχνει την ισχύ ενός φιλελεύθερου κράτους, αλλά το ότι αυτό δεν υπάρχει καν. Βεβαίως, μπορεί να σκεφθεί κανείς καταστάσεις (ενδεχομένως μάλιστα να είναι ήδη υπαρκτές) όπου οι αναπαλλοτρίωτοι για ένα φιλελεύθερο κράτος κανόνες χάνουν την δύναμη ισχύος τους, όταν περιμένουμε σε κατασταλτικό επίπεδο μέχρι να βγει ο δράστης από την ιδιωτική του σφαίρα. **Αλλά ακόμη και τότε, το Ποινικό Δίκαιο του Εχθρού είναι νομιμοποιήσιμο ως ένα κατ’ εξαίρεσιν ισχύον Ποινικό Δίκαιο ευρισκόμενο σε κατάσταση ανάγκης (Notstandsstrafrecht)**».*

Το ελληνικό παράδειγμα

Ο αντιτρομοκρατικός νόμος του 2001 ξεσήκωσε θύελλα αντιδράσεων στο νομικό κόσμο με την πρωτοεμφανιζόμενη τότε ευθεία σύγκρουσή του με πληθώρα συνταγματικών και άλλων νομικών εγγυήσεων. Οι υπέρμετρες ποινές, οι ανώνυμοι μάρτυρες, η επιβράβευση της κατάδοσης και πληθώρα άλλων «πρωτοτυπιών»

έδωσαν την πρώτη αντανάκλαση της 11^{ης} Σεπτεμβρίου στην ελληνική νομοθεσία. Η τροποποίηση του νόμου το 2004 που ενέτασσε στον ελληνικό νόμο την απόφαση- πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου «για την καταπολέμηση του βίαιου ριζοσπαστισμού»[1]. Η περαιτέρω αυστηροποίηση και διεύρυνση του αξιοποίνου

συνοδεύτηκε παρόλα αυτά από ένα άρθρο που προέβλεπε την εξαίρεση των συνδικαλιστικών και εργατικών αγώνων από το νόμο, για να θωρακιστεί στην κριτική για τις παραπάνω ολοκληρωτικές διατάξεις [2]. Η «επικαιροποίηση» του τρομονόμου το 2010 αφαίρεσε το παραπάνω εδάφιο, διευρύνοντας προκλητικά το στόχαστρο του νόμου. Φέτος, προβλέπεται και άλλη αναθεώρηση του νόμου, όπου θα τιμωρείται και η «δημόσια πρόκληση για τη διάπραξη τρομοκρατικής πράξης», και θα ανοίξει την πόρτα διάπλατα για φρονηματικές διώξεις. Πάρα πολλά μπορούν να λεχθούν για τον τρομονόμο, αλλά περαιτέρω ανάλυση θα ξέφευγε από τους σκοπούς του παρόντος άρθρου.

Ο ορισμός της τρομοκρατικής δράσης στον τρομονόμο [3], (όπου γίνεται λόγος για σκοπό του δράστη «να εκφοβίσει σοβαρά έναν πληθυσμό ή να εξαναγκάσει παράνομα δημόσια αρχή ή διεθνή οργανισμό να εκτελέσει οποιαδήποτε πράξη ή να απόσχει από αυτήν, ή, τέλος, να βλάψει σοβαρά ή να καταστρέψει τις θεμελιώδεις συνταγματικές, πολιτικές, οικονομικές δομές μιας χώρας ή ενός διεθνούς οργανισμού») **είναι το πιο ξεκάθαρο παράδειγμα του τι θεωρείται εχθρός.** Από την άλλη, οι ειδικές ανακριτικές πράξεις επί εγκληματικών οργανώσεων, όπως θεσπίζονται στο αρ. 253Α της Ποινικής Δικονομίας διαμορφώνουν το απώτατο σύνορο της αστυνομικής παρέμβασης που προβλέπεται από το νόμο. Η ανακριτική διείσδυση, οι ελεγχόμενες μεταφορές, η άρση του απορρήτου (της αλληλογραφίας και των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων), η καταγραφή δραστηριότητας ή άλλων γεγονότων εκτός κατοικίας με συσκευές ήχου ή εικόνας ή με άλλα ειδικά τεχνικά μέσα και η συσχέτιση ή ο συνδυασμός δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, **είναι οι δυνατότητες που δίνει η δικαστική εξουσία στην αστυνομία για «να παίξει βρόμικα» και να εξουδετερώσει τον εχθρό.**

Αν και ρητά ορίζεται στο νόμο ότι οι πράξεις αυτές διενεργούνται με κάποιες εγγυήσεις «διαφάνειας», πρόκειται για πράξεις που, διενεργούμενες στο πλαίσιο μιας «**αποδεικτικής καταστάσεως ανάγκης**», βρίσκονται σε μια ζώνη σαφώς εκτός των κεκτημένων εγγυήσεων για τον πολίτη που παρείχε ο «ευρωπαϊκός

νομικός πολιτισμός». Εύλογα προκύπτει η προσβολή τρίτων αμετόχων στην υπό «καταπολέμηση» εγκληματική δραστηριότητα, αφού όλα τα παραπάνω αφορούν πολλά παραπάνω άτομα από αυτά που τελικά θα διωχθούν (;). Η μυστικότητα που καλύπτει τις ειδικές ανακριτικές πράξεις, και η δυνατότητα διενέργειάς τους όχι μόνο προς εξιχνίαση τελεσθέντων εγκλημάτων, αλλά και προς αποτροπή προαποφασισθέντων εγκλημάτων, ή και όπως έχει συμβεί τα τελευταία χρόνια και για εκβιασμούς από την αστυνομία ή από επιχειρηματίες καταδεικνύει τη γκρίζα ζώνη που έχει σχηματιστεί για να κρύψει τις πολεμικές ενέργειες του κράτους. Οι τηλεφωνικές υποκλοπές δε, παίζουν σημαντικό ρόλο στη νέα κατάσταση, καθώς έχουν γίνει κεντρικό εργαλείο της Αστυνομίας και των μυστικών υπηρεσιών. Το νομικό πλαίσιο για την τρομοκρατία και το οργανωμένο έγκλημα δίνει την ευχέρεια για ανατολικογερμανικού εύρους παρακολουθήσεις, με την επίκληση των λόγων «εθνικής ασφάλειας»[4].

Οικονομία: Είμαστε και εδώ σε πόλεμο

Με βάση τη σπουδαιότητα που έχει αποκτήσει εν μέσω παγκόσμιας κρίσης η πανόπτευση της ροής του χρήματος, κατέστη αναγκαία η αναβάθμιση του νομικού οπλοστασίου του κράτους και σε αυτόν τον τομέα. Η ίδρυση της **«Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης»**, μια «ανεξάρτητη» Αρχή με προϊστάμενο Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου, έφερε στο προσκήνιο μια υπηρεσία με μεγάλες εξουσίες ανακριτικών πράξεων (έρευνα, κατάσχεση κ.α.), η οποία έχει καταστεί υπερόπλο στα χέρια του κράτους, εξειδικευμένο για χρήση σε εχθρούς [5]. Το εξαιρετικά διευρυμένο αξιόποινο του νόμου για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, που έχει επικριθεί από σύσσωμη τη θεωρία, ουσιαστικά δίνει τη δυνατότητα στην Αρχή να βάλει στο στόχαστρό της τον οποιοδήποτε [6], κατατάσσοντάς τον αυθαίρετα σε λίστα «υπόπτων για τρομοκρατία». Τις μέρες που γραφόταν το παρόν άρθρο, η Αρχή δέσμευσε το επίδομα ανεργίας (300 ευρώ) από λογαριασμό αποφυλακισμένου της 17 Νοέμβρη! Οι κινήσεις της Αρχής βεβαίως

δεν υπόκεινται σε κανέναν έλεγχο, καμία προσφυγή και καμία εγγύηση.

Και αφού ο εχθρός συλληφθεί; Το στρατοδικείο του Κορυδαλλού

Για την τελική εξουδετέρωση του «εχθρού» στο στάδιο της εκδίκασης, το Υπουργείο δικαιοσύνης έχει φροντίσει να εισάγει ειδικό χώρο και τρόπο για όποιον κρίνει «ιδιαίτερα επικίνδυνο». Με πρώτο πείραμα τη δίκη της 17N, στο εσωτερικό των φυλακών Κορυδαλλού, σε ένα παράπηγμα γεμάτο κάμερες και κάθε είδους αστυνομικούς, με κάμερες και μικρόφωνα παντού, οι «εχθροί» δικάζονται σε μια κατάσταση ασφυκτικού πανοπτισμού και σωφρονιστικής αισθητικής, που καμία σχέση δεν έχει με ένα χώρο δικαστηρίου, ενώ καταγράφονται τα στοιχεία ταυτότητας όποιου εισέρχεται στο ακροατήριο. Ο παραδειγματικός χαρακτήρας και τα αστυνομικά ήθη που επιβάλλονται στη διαδικασία στρώνουν το χαλί για τις πολυετείς ποινές που επαπειλούνται για όποιους καθίσουν στο εδώλιο του Κορυδαλλού.

Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση (του ολοκληρωτισμού)

Το παζλ της ενσωμάτωσης του Ποινικού Δικαίου του Εχθρού ολοκληρώνεται με την υιοθέτηση του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης (στον ίδιο νόμο με την τροποποίηση του τρομονόμου το 2004). Στην εισαγωγική έκθεση του νόμου διατυπώνεται «η βούληση των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εναρμονίσουν τη νομοθεσία τους και να συντονίσουν τη δράση τους σε όλα τα επίπεδα, προκειμένου να υπάρξει μια ενιαία και ισχυρή ευρωπαϊκή απάντηση στη διεθνή τρομοκρατία»[7]. Ο «τρομοκράτης» λοιπόν –και στον όρο χωράει πια και ο μη βίαιος «ριζοσπάστης»– αντιμετωπίζεται ως εχθρός, που δεν καλύπτεται από τις κλασικές-παραδοσιακές εγγυήσεις που κατοχυρώνονται στο θεσμό της εκδόσεως· δίπλα στον τρομοκράτη, βεβαίως, “καίγονται” και όσοι «εχθρεύονται» με άλλους, οπωσδήποτε λιγότερο καταστροφικούς τρόπους, την κοινωνία. Υπό το πρίσμα αυτό, ακόμη και η έκδοση ημεδαπού αποκτά το νόημά της [8].

Εχθρός, hostis και inimicus

Ο Γερμανός Φιλόσοφος του Δικαίου *Carl Schmitt*, στο εκδοθέν εν έτει 1932 έργο του «*Der Begriff des Politischen*», έκανε λόγο για εχθρό (τον οποίο διέκρινε από το φίλο):

«*Εχθρός, λοιπόν, δεν είναι ο ανταγωνιστής (Konkurrent) ή ο αντίπαλος (Gegner) γενικώς. Εχθρός, επίσης, δεν είναι ούτε ο ιδιωτικός αντίπαλος, τον οποίο μισεί κανείς τρέφοντας απέναντί του αισθήματα μίσους. Εχθρός είναι μόνο ένα, αν μη τι άλλο ενδεχομένως, δηλαδή σύμφωνα με μια πραγματική δυνατότητα, μαχόμενο σύνολο ανθρώπων, το οποίο αντιπαρατίθεται σε ένα άλλο τέτοιο σύνολο. Εχθρός είναι μόνο ο δημόσιος εχθρός, διότι όλα όσα σχετίζονται με ένα τέτοιο σύνολο ανθρώπων, ιδίως με έναν ολόκληρο λαό, καθίστανται με τον τρόπο αυτόν δημόσια. Εχθρός σημαίνει *hostis*, όχι *inimicus* υπό την ευρεία έννοια του όρου· πολέμιος, όχι εχθρός.»*

Θέλοντας να αποκρύψει τον πολιτικό χαρακτήρα της θεωρίας του, ο *Jakobs* αναφέρει:

«*Η έννοια του εχθρού κατά τον Schmitt δεν αφορά έναν εγκληματία, αλλά έναν *hostis*, έναν άλλον· μέσα στους κόλπους του κράτους τίθεται ζήτημα πολιτικής αντιπαραθέσης υπό την έννοια του Schmitt, μόνο όταν έχει ξεσπάσει εμφύλιος πόλεμος. Αντιθέτως, ο εχθρός του Ποινικού Δικαίου του Εχθρού είναι ένας εγκληματίας που εικάζεται ότι ανήκει σε ένα εξαιρετικά επικίνδυνο είδος, ένας *inimicus*. Δεν είναι άλλος, αλλά κάποιος που οφείλει να συμπεριφέρεται ως όμοιος των υπολοίπων, και γι' αυτόν άλλωστε τον λόγο θα του επιρριφθεί ενοχή κατά το Ποινικό Δίκαιο, σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στην περίπτωση του *hostis* κατά την έννοια του Schmitt. Εάν, στο πλαίσιο των αναπτύξεών μου, είχα αναφερθεί στον *Carl Schmitt*, θα επρόκειτο για μια λίγο-πολύ καταφανώς εσφαλμένη παραπομπή».*

Κι όμως, το Ποινικό Δίκαιο του Εχθρού τιμωρεί αυστηρότερα ακριβώς για το φρόνημα του εγκληματία, και η υιοθέτηση του ακριβώς εξυπηρετεί την επισημοποίηση και τον καθαγιασμό του «χαμηλής έντασης» εμφυλίου πολέμου που διεξάγεται στο εσωτερικό των Δυτικών κοινωνιών. Στην Ελλάδα είναι μέχρι

σήμερα το αντάρτικο πόλης (και το «κοινό» έγκλημα όταν απάγει επιχειρηματίες «εθνικού ενδιαφέροντος»), στην υπόλοιπη Ευρώπη ο κύκλος των εχθρών έχει ήδη διευρυνθεί στους «βίαιους ριζοσπάστες» και σε «παραβατικούς μετανάστες». Οι εξεγερμένοι του Λονδίνου, οι πολιτικοί κρατούμενοι στην Ελλάδα, οι μετανάστες του Παρισιού, οι αντιφασίστες της Γερμανίας, όλοι όσοι βρίσκονται στην πρώτη γραμμή του κοινωνικού ανταγωνισμού γίνονται θύματα του νομικού ολοκληρωτισμού ακριβώς γιατί το παράνομο των πράξεών τους έχει έκδηλα πολιτικό χαρακτήρα. Ο λόγος που οι κοινωνίες έχουν φανεί μέχρι σήμερα αμήχανες σε αυτήν την εξέλιξη οφείλεται στην καλλιέργεια της πεποίθησης, ότι η προληπτική τούτη καταστολή αφορά πάντα “τους άλλους” (δηλ. «τους τρομοκράτες ή τους εγκληματίες του οργανωμένου εγκλήματος») και όχι τη *μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών*, την οποία υποτίθεται ότι δεν αγγίζουν οι εξωτερικοί περιορισμοί των ελευθεριών που συνοδεύουν το ποινικό δίκαιο της πρόληψης στα συγκεκριμένα πεδία. **Στο κοινωνικό εργαστήριο που βιώνουμε τους τελευταίους μήνες όμως θα φανεί σύντομα το ότι το στόχαστρο διευρύνεται ανάλογα με τις ορέξεις της εξουσίας και τις αντιστάσεις που δέχεται.**

Στο άρθρο αυτό αποπειραθήκαμε να σκιαγραφήσουμε τη γκρίζα αυτή ζώνη του Ποινικού Δικαίου του Εχθρού και της εφαρμογής του από το πολιτικό/αστυνομικό/δικαστικό σύμπλεγμα, που δρα πλέον σαν ενιαία εξουσία. Η ζώνη αυτή ολοένα και θα επεκτείνεται, όσο θα διευρύνεται και ο κύκλος των ανθρώπων που η εξουσία θέλει να θέσει σε καθεστώς εξαίρεσης. **Απέναντι σε αυτούς τους σχεδιασμούς οφείλουμε να προτάξουμε τη μηδενική ανοχή της αξιοπρέπειας και να πάρουμε στα σοβαρά τις κόκκινες γραμμές που μπορεί ο κοινωνικός ανταγωνισμός να θέσει στα καθεστώτα της Εξαίρεσης.**

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- «Τραγικά διλήμματα στην εποχή του «Πολέμου κατά της Τρομοκρατίας»: από τη Σανίδα του Καρνεάδη στο Ποινικό Δίκαιο του Εχθρού», του Κωνσταντίνου Ι. Βαθιώτη, Λέκτορα Ποινικού Δικαίου Νομικής ΔΠΘ

- «Τρομονόμος και για δίωξη των φρονημάτων», άρθρο του Χρήστου Ζέρβα, Ελευθεροτυπία, 24/12/2010
- «Ραγδαία αύξηση των υποκλοπών», άρθρο του Β. Γ. Λαμπρόπουλου, www.tovima.gr, 31/7/2011

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Προέβλεπε τη δυνατότητα τρομοκρατικής δράσης ακόμα και από ένα άτομο (ακόμα και πλημμεληματική), το διπλασιασμό των ελάχιστων ορίων ποινής, δυνατότητα συμμετοχής σε τρομοκρατική οργάνωση χωρίς πράξη (μόνο π.χ. με την παροχή πληροφοριών) και πολλές άλλες επιμέρους αλλαγές.
2. **«Δεν συνιστά τρομοκρατική πράξη κατά την έννοια των προηγούμενων παραγράφων του άρθρου αυτού η τέλεση ενός ή περισσότερων από τα εγκλήματα των προηγούμενων παραγράφων αν εκδηλώνεται ως προσπάθεια εγκαθίδρυσης δημοκρατικού πολιτεύματος ή διαφύλαξης ή αποκατάστασης αυτού ή αποσκοπεί στην άσκηση θεμελιώδους ατομικής, πολιτικής ή συνδικαλιστικής ελευθερίας ή άλλου δικαιώματος προβλεπόμενου στο Σύνταγμα ή στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών».**
3. Άρθρο 187Α παρ. 1 του Ποινικού Κώδικα.
4. «Για παράδειγμα, οι έρευνες για τη δράση ένοπλων οργανώσεων αντάρτικου πόλης για την απαγωγή του εφοπλιστή κ. **Περικλή Παναγόπουλου** και για τη δράση νονών της νύχτας έγιναν από την ΕΥΠ για λόγους «εθνικής ασφάλειας», με βάση τον Νόμο 2225 του 1994 και ορισμένες νεότερες τροποποιήσεις του. Ωσάν δηλαδή ένας μπράβος της νύχτας να είναι... κατάσκοπος. Με βάση το νόμο αυτόν, η άδεια για να γίνει η παρακολούθηση δίνεται σχεδόν αυτομάτως με την έκδοση της διάταξης του εισαγγελέα Εφετών, χωρίς να κρίνεται απαραίτητο να δικαιολογείται αναλυτικά ο λόγος της υποκλοπής. Μάλιστα, για να επιτευχθεί αυτό βρίσκεται μια... «απλή δικαιολογία»: σε όλες σχεδόν τις συμμορίες συμμετέχουν αλλοδαποί. Έτσι οι αστυνομικοί επικαλούνται ότι οι αλλοδαποί αυτοί

αποτελούν κίνδυνο για την εθνική μας ασφάλεια και επιταχύνονται οι διαδικασίες», **«Ραγδαία αύξηση των υποκλοπών»**, άρθρο του Β. Γ. Λαμπρόπουλου, www.tovima.gr, 31/7/2011

5. Ο αγγλοσαξονικός της τίτλος δίνει καλύτερο στίγμα της δουλειάς που καλείται να κάνει η «ανεξάρτητη» αυτή Αρχή: **«Financial Intelligence unit»!**
6. Χαρακτηριστικά, η Β΄ Μονάδα της Αρχής φέρει τίτλο «Μονάδα Οικονομικών Κυρώσεων κατά Υπόπτων Τρομοκρατίας» και είναι αρμόδια «για τον προσδιορισμό των φυσικών και νομικών προσώπων ή οντοτήτων που σχετίζονται με την τρομοκρατία και τη δέσμευση των περιουσιακών τους στοιχείων».
7. Οι φόβοι που διατυπώθηκαν από πολλούς επιβεβαιώθηκαν με την πρόσφατη έκδοση της Τουρκάλας συνδικαλίστριας Gulferit Unsal στη Γερμανία, η οποία συνελήφθη με πλαστό διαβατήριο στην Ελλάδα και εκκρεμούσε ένταλμα των Γερμανικών Αρχών για την πολιτική της δράση και συμμετοχή σε πολιτική ομάδα που στην Ελλάδα είναι νόμιμη.
8. Αποκαλυπτική για τη σύνδεση του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Συλλήψεως με το Ποινικό Δίκαιο του Εχθρού είναι η φράση του καθηγητή Scheffler: **«Τους πολίτες μας δεν τους εκδίδουμε, ασφαλώς όμως εκδίδουμε τους “εχθρούς” μας!»**